ružomberský magazín

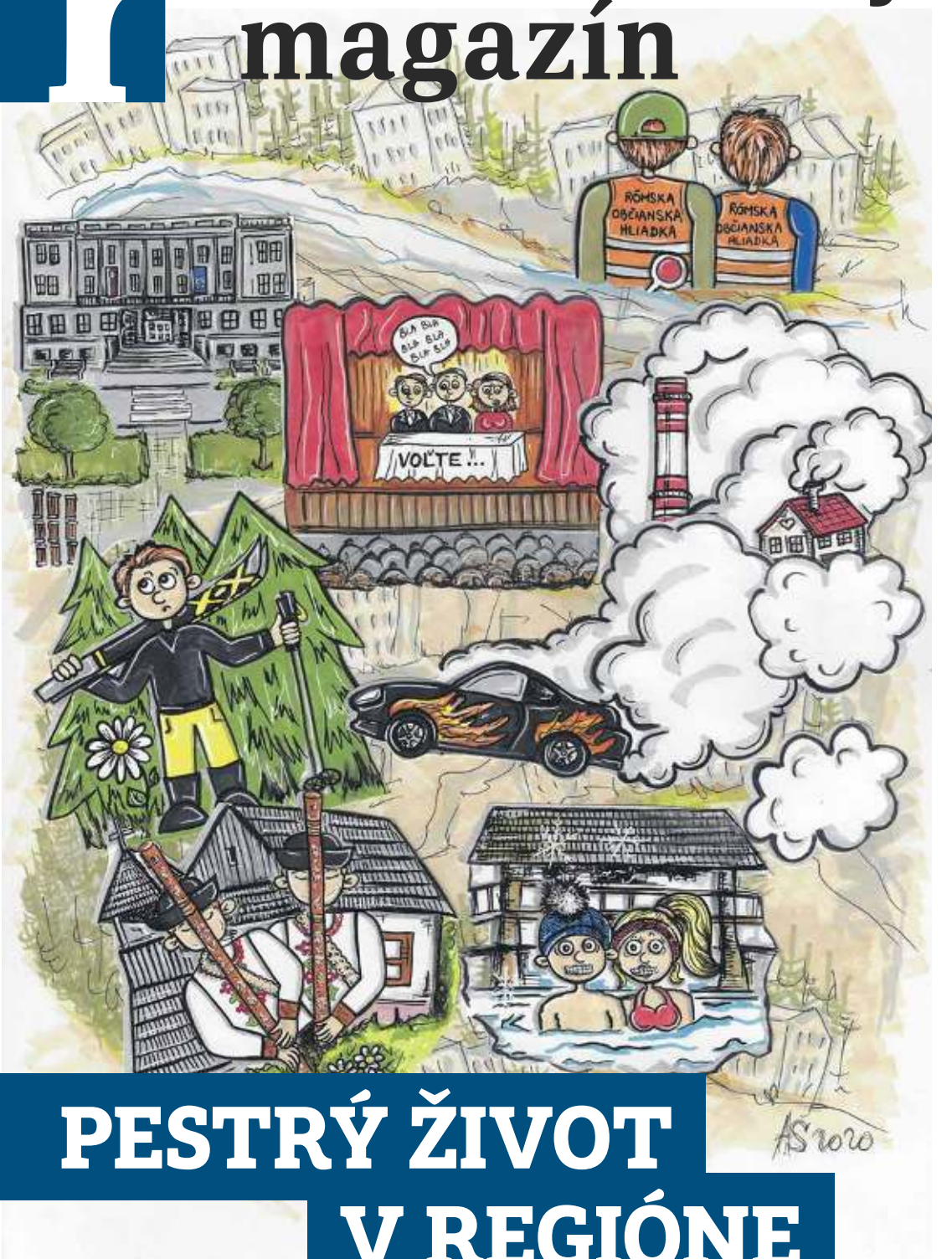

PESTRÝ ŽIVOT V REGIÓNE

ISSN 2585-7916
9 772585 791000 02

február 2020, ročník 4, číslo 2/2020, cena 0,70 €
www.rmagazin.sk

OTVORTE OKNO POMOCI

Pomáhajte rodinám v boji s ťažkou chorobou,
aby sa na svet nemuseli dívať len cez okno.

Staňte sa Dobrým anjelom na www.dobryanjel.sk

DOBRÝ ANJEL

OBSAH

Spravodajstvo
V Hýrošovom parku prišlo mesto o tisíce eur 4

Téma
Halušky, koláčiky nádeje či veštenie. Ako politici oslovovali ružomberských voličov 9

Región
Okolitým lyžiarskym vlekom chýba sneh. V Liptovských Revúcach aj investor 18

Príbeh
V ružomberských uliciach hliadkuje MOPS. Nie pes, ale občianska poriadková služba 22

Kultúra
O fujaru sa treba starať ako o manželku 30

Ružomberský magazín, 02/2020, ročník IV., mesačník, 20. 02. 2020
Adresa redakcie: Madačova 1/A, 034 01 Ružomberok
Email: redakcia@rmagazin.sk
Web: www.rmagazin.sk
Telefón: +421 918 813 185
Šéfredaktor: Peter Kravčák
Editor: Imrich Gazda
Redaktorky: Anna Šenkeríková, Nikola Marhefková, Anna Zábojníková
Dizajn, grafika, web: Marek Hasák, www.marekhasak.com
Titulná strana: Ilustrácia tém z čísla 2/2020. Autorka: Anna Šenkeríková.
Vydavateľ: R PRESS, s. r. o., Madačova 1/A, 034 01, Ružomberok, IČO: 51 058 316
Redakčná rada: Boris Kudlička (čestný predseda), Norbert Gašaj (predseda), Ján Benčík, Robert Chmúra, Mário Kučerka, Ján Kuráň, Fedor Polóni, Alžbeta Rajtková, Ivan Rončák
Inzercia: Jaroslav Moravčík, +421 908 595 591, inzercia@rmagazin.sk
Predplatné: Ružomberský magazín si môžete predplatiť v elektronickej podobe na inzercia@rmagazin.sk.
Tlač: Petit Press, a. s.
Registračné čísla: EV 5573/17, ISSN: 2585-7916
Uzávierka: 14. 02. 2020 © R PRESS, s. r. o.
Autorské práva má vydavateľ. Bez písomného súhlasu vydavateľa je zakázané akékoľvek použitie časti alebo celého diela, najmä rozširovanie, rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom, mechanickým alebo elektronickým, v slovenskom alebo akomkoľvek inom jazyku.

EDITORIÁL

Medzi Ružomberčanmi a dolnoliptákmi žije veľmi veľa šikovných ľudí. Pravidelne ich predstavujeme na stránkach Ružomberského magazínu. Rovnako aj v aktuálnom čísle si prečítate povšimnutiahodné príbehy ľudí, osobností či združení, ktoré zaujmú.

Či už mladý fanúšik pekných áut Erik Gajdoš, ktorý svoju záľubu šikovne využil, spojil so zručnosťou a dnes sa môže pochváliť aj starostlivosťou o športiak Mareka Hamšíka.

Alebo Rastislav Staš, ktorý sa odhodlal pokračovať v remesle starého otca a vyrába fujary. Určite nie kvôli zisku z výroby ojedinelého a tradične vzácneho nástroja. Aj s Ľubomírom Laukom radi robia radosť. Sebe i druhým. Dokonca aj zadarmo.

A šikovní sú aj Rómovia, ktorí sa podujali byť členmi Ružomberskej občianskej hliadky. Museli prekonať strach a najmä vedomie, že ich spoluobčania sa im budú posmievať, robiť naschvál a nerešpektovať ich pozíciu. Presne to sa aj stalo, no oni do toho išli a dnes majú nielen medzi svojimi prirodzenú autoritu.

Lenže v Ružomberku máme aj inak „šikovných“ ľudí. Napríklad takých, ktorí si dokážu prilepšiť z verejného rozpočtu nad rámec zaslúženej odmeny. Okradnú nás všetkých. Aj o takých prípadoch píšeme.

Aj vy, milí čitatelia, ste určite šikovní a veľa dokážete. Využívajte svoje dary poctivo, v prospech spoločnosti, v ktorej žijete. Veď aj naše okolie bude len tak kvalitné a hodnotné, ako sme my sami.

Obohacujúce čítane vám želá

V Hýrošovom parku prišlo mesto o tisíce eur

Text: Peter Kravčák Foto: Hýrošov park v Ružomberku. Zdroj: autor

Pri rekonštrukcii Hýrošovho parku podľa polície došlo k nehospodárnemu konaniu. Mesto tak prišlo o minimálne 10-tisíc eur.

Krátko pred komunálnymi voľbami v roku 2018 nechalo mesto vymeniť v Hýrošovom parku 300 kusov dosiek na lavičkách. Okrem toho bolo cieľom rekonštrukcie opraviť dažďové vpuste – odtoky vody do kanála. Prepadnutá dlažba spôsobovala, že kanále v parku vodu neodvádzali, ale vznikali okolo nich kaluže vody.

Hlavný kontrolór: porušenie finančnej disciplíny a rozpočtových pravidiel

Radnica v pôvodnom pláne rekonštrukcie, ktorý schválili poslanci, vypočítala hodnotu zákazky na 19-tisíc eur bez DPH. Keďže mesto zaplatilo za tieto práce spoločnosti Dock Management napokon takmer 30-tisíc eur, poslanec Juraj Burgan (KDH) inicioval prešetrenie investície hlavným kontrolórom mesta.

„Považujem postup objednávateľa (mesta, pozn. red.) za porušenie finančnej disciplíny o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Ide o nehospodárne, neefektívne a neúčinné vynakladanie verejných prostriedkov," píše v stanovisku z kontroly investičnej akcie hlavný kontrolór mesta Vladimír Trnovský.

Kontrolórovi sa nezdala vysoká cena za vymenené dosky na lavičkách, ani to, že počas stavby vyviezli robotníci vybúraný materiál a vo faktúre za nakladanie, vývoz a uskladnenie na skládke uviedli hmotnosť 95 ton. Kontrolór vypočítal, že táto hmotnosť je premrštená.

Neboli to však jediné pochybenia. Mesto zaplatilo za opravu väčšej plochy parku, než bola skutočne realizovaná. Navyše, ku schváleniu navýšenia rozpočtu na investíciu došlo vo vedení mesta, nie v zastupiteľstve, a to až po vystavení objednávky na stavebné práce.

Poslanci Juraj Burgan a Ján Kuráň (nezávislý, Za slušný Ružomberok) iniciovali v zastupiteľstve uznesenie o vyvodení zodpovednosti za takéto konanie. Radnica im odpovedala, že zodpovednosť vyvodili a minulosťou sa viac nechce zaoberať.

„Vedenie mesta po viacerých nezrovnalostiach v oblasti plnenia investičného plánu rozviazalo pracovný pomer s Pavlom Dobrodejom. Upriamujeme svoje kroky na rozvoj mesta a neuvažuje sa zaoberať minulosťou. Ak niekto z verejnosti bude mať pocit, že tieto nezrovnalosti by sa mali riešiť inou cestou, je to jeho právo, a môže ho uplatniť podaním podnetu na prokura-

túru," odpovedal poslancom druhý zástupca primátora Ján Bednárik (KDH).

Obaja poslanci pre tento prístup podali trestné oznámenie za nehospodárne nakladanie s verejnými zdrojmi mesta.

Čo sa stalo v Hýrošovom parku

Pavol Dobrodej ako vedúci oddelenia investícií na Mestskom úrade v Ružomberku hľadal v lete 2018 stavebníka, ktorý by Hýrošov park opravil. Vo výzve na predkladanie ponúk sa ale na zákazku, tentoraz už nie na 19-tisíc, ale na takmer 30-tisíc eur bez DPH, nikto neprihlásil. Dokonca ani tri priamo oslovené spoločnosti, ktoré mesto žiadalo o cenové ponuky.

Keďže zákazku bolo treba zrealizovať do zimy, „Pavol Dobrodej hľadal možného záujemcu a oslovil Rastislava Kuru, ako zástupcu spoločnosti Dock Management, s. r. o.," píše sa v uznesení ružomberskej polície k prípadu.

Takzvaný odôvodnený výber postupu zákazky (voľne povedané zadanie na priamo), schválili prednosta úradu Marián Šeršík aj primátor Igor Čombor. Tentoraz už na sumu 30 500 eur. A to aj napriek tomu, že v Prahe sídliaca firma Dock Management predložila pri priamom zadaní cenovú ponuku na necelých 25-tisíc eur.

Toto schválenie zo strany vedenia mesta prišlo podľa polície 3. októbra 2018. Podľa stavebného denníka však mesto stavbu odovzdalo firme Dock Management o deň skôr, už 2. októbra.

Radnica zrekonštruovaný Hýrošov park v novembri 2018 prebrala bez výhrad. Českej firme s ružomberskými spolumajiteľmi vyplatila vyfakturovaných takmer 30-tisíc eur.

Lenže Dock Management podľa zistenia ružomberskej polície nevymenil 300 dosiek v Hýrošovom parku, ale ich len demontoval, nechal prebrúsiť, natrieť a namontoval ich naspäť. Za toto si od mesta vypýtal viac ako 13-tisíc eur. Polícii to potvrdil podnikateľ, ktorý práce realizoval a zároveň odhadol vykonanú prácu na maximálne 2 300 eur. Práce urobil pre Dock Management bez bločku. Rozdiel zaplatilo mesto zbytočne.

Polícia nevie overiť, či z parku naozaj vyviezli vyfakturovaných 95 ton zeminy. Dock Management nemá žiadny doklad o uložení zeminy na skládke či jej použití na inej stavbe, čo potvrdil pred vyšetrovateľom.

Ružomberská radnica: už sa to nestane

Rovnako ako kontrolór aj polícia konštatovala porušenie finančnej disciplíny na strane mestského úradu. Radnica mala možnosť na troch zastupiteľstvách predložiť poslancom návrh na zmenu rozpočtu, čo neurobila a zvýšenie sumy schválila sama prostredníctvom prednostu a primátora.

„Ak objednávateľ v zastúpení primátorom mesta takúto ponuku akceptoval a potom zrealizované dielo bez nedostatkov od zhotoviteľa prevzal, nemôže byť toto považované za nehospodárne nakladanie s verejnými financiami z hľadiska trestnoprávneho postihu," konštatuje ružomberská kriminálka.

V ďalšom vyšetrovaní sa už polícia zaoberá možnosťou trestného činu podvodu a daňového úniku zo strany spoločnosti Dock Management, nie zamestnancov radnice.

Mesto Ružomberok na otázku o nepredložení navýšenia rozpočtu zastupiteľstvu neodpovedalo. Na ďalšie skutočnosti už áno. „Mesto si bude od súkromnej spoločnosti Dock Management uplatňovať ušlú stratu prostredníctvom reklamačného konania. Ak nebude akceptované, budeme postupovať právnou formou," odpovedal hovorca mesta Viktor Mydlo.

Riešenie situácie vidí aj v tom, že s Pavlom Dobrodejom pred rokom rozviazali pracovnú zmluvu. „Mesto Ružomberok hľadí dôkladnejšie na podobné obchody tak, aby sa podobná situácia už nezopakovala. Mesto má za to, že jeho orgány fungujú správne, dôkazom čoho bola aj správa od kontrolóra mesta, poukazujúca na vzniknutú situáciu," píše v stanovisku radnica.

Podali odvolanie, prípad pokračuje

„Niekto by mal byť zodpovedný a polícia by mala zistiť, kto. Tam sú konkrétne osoby, ktoré s tým robili, to nie je, že niekto ukradol auto a my nevieme kto," hodnotí doterajšie vyšetrovanie poslanec Burgan.

Jeho kolega Ján Kuráň zašiel ešte ďalej a podal sťažnosť voči výsledku vyšetrovania polície: „Podľa mňa sa stále jedná o podvod a predraženú zákazku, na ktorej sa niekto zas nabalil. Ja sa pýtam, ako je možné, že polícia vo svojom 16-stranovom zamietavom stanovisku hovorí, že došlo k spáchaniu trestného činu, ale jedným dychom dodáva, že nevie koho obviniť? Veď je jasné kto, čo, kedy, ako a za akú sumu podpisoval, ako bola vyplatená a kto to všetko kontroloval."

Oslovili sme aj Ružomberčana Rastislava Kuru, ktorý zákazku pre Dock Management s mestom vybavil. Spolumajiteľkou v Prahe sídliacej spoločnosti je jeho manželka. Odpovediam na konkrétne otázky sa on aj firma vyhli.

„Pre odpovede ohľadom vedenia či nevedenia účtovníctva, ako aj ostatných dotazovaných podkladov súvisiacich s účtovníctvom kontaktujte, prosím, príslušný daňový úrad, ktorý Vám poskytne relevantnú odpoveď. Pri koncipovaní ostatných otázok Vás poprosím vychádzať z platnej uzavretej zmluvy o dielo," odpovedala firma Dock Management prostredníctvom advokáta a jedného zo spoločníkov Tomáša Kloptu.

Pavol Dobrodej s nami o prípade komunikoval, no oficiálne sa vyjadriť nechcel.

Rok od protestov za čisté ovzdušie: čo všetko sa stalo

Text: Peter Kravčák Foto: Protesty Za zdravý Ružomberok z januára 2019. Zdroj: autor.

Už je to rok, odkedy vyšli Ružomberčania do ulíc a dali najavo nespokojnosť so zápachom, ktorý opakovane unikal zo závodu Mondi SCP. Zhrnuli sme, kam sa situácia medzičasom posunula.

Najprv v decembri 2018 a potom v januári 2019. V krátkom slede zalial mesto silný zápach látok totálne redukovanej síry známych aj ako TRS. Nebolo to prvý ani poslednýkrát. No pravdou je, že v takej veľkej miere sa to odvtedy už nezopakovalo.

Petícia

Situácia dala dokopy viacero starších aj novovzniknutých občianskych združení, ktoré vytvorili spoločné občianske združenie (OZ) Za zdravý Ružomberok. Odbornú časť v zoskupení zastupuje OZ Ochrana ovzdušia dolný Liptov, ktoré už dvadsať rokov pripomienkuje zvyšovanie výroby buničiny vo fabrike, pretože to považuje za škodlivé pre región z pohľadu dopadov na životné prostredie a obyvateľstvo. Za ten čas sa ročná výroba buničiny v Mondi SCP viac ako zdvojnásobila.

Nové OZ iniciovalo protesty a najmä petíciu. Požadovali v nej účinné opatrenia zo strany fabriky, varovný systém, nezávislé a certifikované meranie zapáchajúcich látok, ale aj zavedenie normy do celoslovenskej legislatívy na ich meranie, pretože doteraz neexistuje, kým napríklad v USA áno.

Petíciu podpísalo viac ako 11-tisíc Slovákov a v septembri 2019 ju odovzdali do Národnej rady SR. Odtiaľ ju posunuli na ministerstvá zdravotníctva a životného prostredia.

Ministerstvo zdravotníctva odpísalo, že problém vníma, no dodalo, že za zlým ovzduším nie je len fabrika. Ministerstvo zároveň podporilo monitorovanie zdravotného stavu a biomonitoring obyvateľov, akonáhle budú na to prístrojové a finančné možnosti. Podporilo tiež nenavyšovanie vypúšťaných imisií a stanovenie ich limitov v legislatíve.

Ministerstvo životného prostredia na petíciu reagovalo odkazmi na ďalšie úrady a zákony, ktoré sa majú situáciou zaoberať a podľa neho sa aj dostatočne a kompetentne zaoberajú.

Podrobnejšie sa reakciám na petíciu budeme venovať v elektronickej verzii článku na www.rmagazin.sk

Veta

Aktivisti okrem iného upozornili aj na časti územného plánu mesta týkajúce sa životného prostredia. Od roku 2012 tam bola napríklad veta: „Na území mesta neuvažovať o lokalizácii prevádzok produkujúcich obťažujúci zápach, pri povoľovaní investičných zámerov dôsledne uplatňovať environmentálne hodnotenie a platnú legislatívu."

Táto veta ale v apríli, na mimoriadnom mestskom zastupiteľstve organizovanom na Smrekovici len ku schváleniu dodatku územného plánu mesta č. 4, vypadla. Keď si poslanci pod tlakom aktivistov chybu uvedomili, v neprítomnosti primátora prijali rozhodnutie, že chcú vetu do územného plánu naspäť. Primátor ich uznesenie vetoval. Keď hlasovali o prelomení veta, už aj za účasti primátora, dostatok hlasov nenazbierali.

V decembri mesto predložilo Zmeny a doplnky územného plánu číslo 5. Nová veta tam nepribudla. Podľa radnice preto, lebo vec netreba šiť horúcou ihlou. Mesto ju nechá odborne naformulovať a schváliť až do zmien a doplnkov číslo 6, aby bol starostlivo dodržaný legislatívny a formálny proces prijímania takýchto zmien.

Práve kvôli tejto vete existuje na súdoch žaloba, že Projekt 2000 – rozšírenie výroby v Mondi SCP, nemal byť úradmi schválený. Dnes, keď súdy vo veci rozhodujú, už veta v mestských dokumentoch nie je.

Komisia na riešenie zápachu a prašnosti

Na kauzu s ovzduším reagovala aj radnica. Primátor Igor Čombor prakticky okamžite zriadil Komisiu na riešenie zápachu a prašnosti. Okrem zástupcov mesta sú v nej aktivisti z OZ Za zdravý Ružomberok, lekári z Ústrednej vojenskej nemocnice, zástupcovia Mondi SCP a miestnej štátnej správy v oblasti životného prostredia.

Častým hosťom je Jiří Bílek z Technickej univerzity v Ostrave, ktorá sa zaoberá práve ovzduším v tomto regióne. V Ružomberku realizoval v roku 2015 na objednávku Mondi SCP štúdiu zdrojov prachu nad mestom. Teraz sa stal poradcom primátora pre oblasť životného prostredia.

Kým aktivisti ťahajú myšlienky a postoje smerom k riešeniu zápachu, čo sa spája s Mondi SCP, zvyšok komisie kladie dôraz najmä na prašnosť. Rozkol spôsobil aj hlavný hygienik SR Ján Mikas, ktorý za zdroj zlého ovzdušia označil najmä kúrenie a dopravu a až potom priemysel.

OZ Zdravý Ružomberok zatiaľ stále neúspešne pretláča aj realizovanie zdravotných štúdií a monitoringu zdravia respektíve chorobnosti a ich príčin u obyvateľov mesta.

Prienik našli v mestom navrhovanej 80-tisícovej investícii na meracie zariadenia pre zápach. Diskusia o tom, ako to bude vyzerať, kto to bude robiť a čo všetko sa bude merať, je ešte pred nimi. OZ Za zdravý Ružomberok je pripravené predložiť svoju predstavu aj realizátora podľa nich nezávislého merania.

Komisia však už dnes navrhuje viaceré opatrenia na riešenie prašnosti, teda látok PM10 a PM2.5, ktoré nesmrdia, ale pre dýchaciu sústavu sú nebezpečné. Začal fungovať nový informačno-varovný web ovzdusieruzomberok.sk. Komisia tiež hľadá cestu, ako pozametať krajnice a hlavné cestné ťahy I/18 a I/59, ktoré správca, Slovenská správa ciest, nezametá. V hre bolo aj kúpenie zametacieho auta zo strany Mondi SCP. Nateraz však nie je jasné, kto by platil prevádzku 200-tisícového vozidla.

V meste pribudla aj mobilná monitorovacia stanica hydrometeorologického ústavu (SHMÚ) a rozšírila tak doterajšie portfólio štyroch staníc prevádzkovaných Mondi SCP a jednou od SHMÚ. Zaujímavosťou je, že SHMÚ sa rozhodol akceptovať a dôverovať staniciam Mondi SCP. Dokázal to preberaním a zverejňovaním ich dát pod vlastnou hlavičkou. A to aj v oblasti TRS látok.

Mesto tiež chystá záväzný dokument, ktorý by mal vyžadovať od firiem, ale aj od obyvateľov konkrétne opatrenia smerujúce ku zlepšeniu ovzdušia.

stručne

- Bývalý dekan a farár ružomberskej farnosti Alojz Kostelanský zomrel 4. februára. Počas posledných dvoch rokoch pôsobil ako farár v Liptovskej Osade. Pochovali ho na ružomberskom cintoríne vedľa bývalého rektora Katolíckej univerzity Tadeusza Zasępu.
- Radnica zrušila verejné obstarávanie na prevádzkovateľa mestskej autobusovej dopravy. Do súťaže sa prihlásil len jeden uchádzač, a predložil ponuku na takmer 24 miliónov s DPH. Predpokladaná hodnota zákazky bola necelých 13 miliónov s DPH.
- Vojenská nemocnica je v prípade epidémie koronavírusu schopná prijať a izolovať 31 pacientov.
- Mesto do konca marca vyrúbe všetkých 26 topoľov na Žilinskej ceste, ktoré oddeľujú hlavnú cestu od Váhu. Odporúča to posudok Slovenskej akadémie vied, ktorý si mesto nechalo vypracovať potom, ako víchrice počas vlaňajška dva stromy zvalili rovno na cestu. Plánujú tu vysadiť hraby.
- Radnica spolu s Mondi SCP spustila webstránku ovzdusieruzomberok.sk, kde bude preberať aj informácie zo SHMÚ o aktuálnom stave ovzdušia v meste. Okrem iného je možné sa na nej registrovať a všetky aktuality a upozornenia tak budete dostavať emailom.
- Pre ružomberských hasičov bol rok 2019 v množstve výjazdov zatiaľ najrušnejší od vzniku okresného riaditeľstva v roku 1996. Zasahovali celkovo 416-krát. Najviac pri dopravných nehodách.
- Občianske združenie Hrabovská dolina plánuje na budúcoročnú zimu vybudovať v Hrabove takzvané Ľadové kráľovstvo. Atrakcie z ľadu vrátane klziska či kultúrnych programov by mohli byť pre návštevníkov zadarmo, ak sa podarí uzavrieť dohody s mestom a OOCR Liptov.
- Žilinský samosprávy kraj spustil prihlasovanie žiadostí o regionálne a participatívne dotácie. Je to prvé kolo výziev v tomto roku, v rámci ktorých župa prerozdelí viac ako pol milióna eur. Novinkou je prihlasovanie žiadostí výlučne prostredníctvom online formulára.

Halušky, koláčiky nádeje či veštenie. Ako politici oslovovali ružomberských voličov

Text: Nikola Marhefková, Peter Kravčák Foto: Na predvolebnom ružomberskom mítingu KDH lákali na halušky. Zdroj: Anna Zábojníková

Boli sme sa pozrieť na mítingoch a predvolebných stretnutiach politických strán s Ružomberčanmi.

Z vianočnej nálady do tvrdej predvolebnej kampane vtiahol mesto už 7. januára Štefan Harabin. Zrejme by to nestálo za reč, ak by za jeho Vlasť nekandidoval aj primátor Igor Čombor. Možno aj preto bola Veľká dvorana Kultúrneho domu A. Hlinku zaplnená. Sympatizantmi Harabina i Čombora, zvedavými odporcami oboch, no a na dôvažok ešte aj lačnými po kapustnici.

Harabin neprekvapil. Chce zachrániť štát pred únosom a likvidáciou liberálmi, Sorosom a Európskou úniou. Hrozbu vidí v pedofiloch aj v chýbajúcom práve, poriadku a spravodlivosti. Zabudol len povedať, že za ostatných tridsať rokov bol práve on štyri roky ministrom spravodlivosti a desať rokov viedol Najvyšší súd SR i Súdnu radu.

Harabin prišiel na pódium s ďalšími siedmimi spolukandidátmi. Slovo dostali len dvaja. Medzi nimi aj Igor Čombor. „Má všezahrňujúcu kvalifikáciu a erudíciu na viaceré oblasti. Regionálny rozvoj, samospráva, obrana, zdravotníctvo, doprava a navyše je aj podpredseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov," predstavil Harabin osobného priateľa Igora Čombora.

Slovo mu odovzdal pri volaní po vojenskej disciplíne pre predstaviteľov štátu a ich osobnej zodpovednosti za hospodárenie s verejným majetkom. Čombor oboch prihlásil k odkazu Andreja Hlinku, Tomáša Garrigua Masaryka a biblickému boju Dávida proti Goliášovi. Goliášom sú médiá a „určité sily", ktoré zabránili vyhrať Harabinovi prezidentské voľby a rovnako chcú zmariť aj tieto parlamentné.

Čombor aj Harabin si niekoľkokrát vyslúžili za svoje slová potlesk. Ten však vyvolali aj zjavne pripravené a cielené otázky z publika na privatizáciu Mondi SCP, ktoré do scenára mítingu nepasovali. Pred kamerou štábu dokumentaristky Zuzany Piussi označil Igor Čombor Milana Fiľa za veľmi dobrého priateľa a prípad s privatizáciou za záležitosť pre slovenské súdy.

Míting strany Vlasť v kultúrnom dome aj s ružomberským primátorom (v stoji). Foto - autori.

Podaj tanier halušiek, prídem si po ďalšie tri

Je koniec januára, piatkové popoludnie. Pred redakciou na Madačovej ulici skrížime cestu manželskému páru. Pani drží decentne jednu šišku, jej polovička má na papierovej tácke naskladané hneď tri. Smerom od Mostovej prúdia ďalší s rovnakým úlovkom.

Jedna z prítomných naráža na pribúdajúce dôkazy prehnitého štátu a nevie už, ako podľa hesla Kiskovej strany držať hlavu stále hore.

Už viete, že ktosi kampaňuje. To kresťanskí demokrati popri rozdávaní letáčikov lákajú na údajne najlepšie bryndzové halušky. Miestami sa zamýšľame, či si niektorí predvolebný míting nepomýlili s akciou „all you can eat". Z debničiek si neostýchajú vziať hneď niekoľko kusov šišiek, k stánku s haluškami podnikajú opakované výpravy.

Pochutnávanie si na jedle však ešte neznamená aj voličskú priazeň. Jedna staršia pani pri svojej tretej porcii prítomných uisťuje, že aj tak bude voliť Smer.

Priamo na mieste varené halušky degustujeme aj my. A nastáva vnútroredakčná polemika – kým jedna redaktorka označuje pokrm za priemerný, druhá by ho ohodnotila veľkorysejšie. Každopádne, keby nám nebolo trápno, vypýtali by sme si dupľu.

„Malú sálu si objednal," vypočuje si predseda KDH Alojz Hlina pri príchode do Hotela Kultúra, kde večer pokračuje diskusiou. Miestnosť sa rýchlo zapĺňa, každý sa snaží ukrojiť si svoje teritórium, pomedzi dav si tvoria koridor ľudia dokladajúci stoličky.

Niekdajšia politická váha, ktorú naposledy nechali voliči pred dverami parlamentu, má v Ružomberku silnú základňu. Už zbežné skenovanie miestnosti potvrdzuje, že prišla najmä staršia generácia. Priemerný vek znižujú rodiny a mladší ľudia. Na niekoľkých metroch štvorcových sa zoskupila kontrastná vzorka: poslanci, bývalí i súčasní, zamestnanci mestského úradu, známejšie persóny kultúrno-spoločenského života, a zablúdili sem aj štamgasti.

Najmä jedna dvojica vedie celý čas družný rozhovor. Prejav podpredsedu Petra Bobulu pre zmenu na chvíľu naruší zvuk prístroja od dverí. Jeden z hostí si povedal, že teraz je tá správna chvíľa urobiť si kávu. Priebeh stretnutia neskôr spestrí i chlapík, ktorý po mierne podguráženom zvolaní „Nech žije KDH!" podíde dopredu ku kandidátom strany.

Kádehákom prišli na viacero predvolebných debát kotlebovci, pravdepodobne inštruovaní vyrývať, dozvedáme sa od mladíka, ktorý strane pomáha v rámci kampane. Tú ružomberskú obišli...

Pivko so Sulíkom

...teda, aspoň počas našej prítomnosti. Po necelej hodine už trielime do Anima Café, v rovnaký deň totiž lovil v ružomberskom elektoráte aj Richard Sulík z SaS. Keď prídeme neskôr, nevadí, veď aj tak nezačnú načas, pomýšľame počas rýchleho presunu.

Iba žeby nie. Liberáli idú presne podľa plánu. Chytro vchádzame. Opäť

„plnka“. Usadíme sa pri vchode na barových stoličkách, chrbty opreté o stenu, vľavobok výčap, spredu výhľad na publikum aj kandidátov. Generačná všehochuť. Hneď „fasneme“ knihu receptov, ktorú pár hodín pred diskusiou „krstili“, aj letáčik miestneho kandidáta. Onedlho podíde ďalšia usmievavá pani, ďalší zelený letáčik.

„Pivečko máte, stoličku? Tu máte voľnú, poďte si zobrať,“ prihovára sa Sulík prítomným ako hostiteľ. Stavil na neformálne pôsobiace posedenie pri pivku, ktoré šlo na jeho účet. Niektorí majú chmeľový nápoj na stole, tým, ktorým doložili stoličky, chladí dlane.

Po povinnej jazde – predstavení „toho najlepšieho programu“ a kandidátov – je priestor na otázky. Ľudia sa pýtajú, reagujú, sem-tam sa témy chytia viacerí. Konečne stretnutie, ktoré naberá kontúry diskusie, a nie iba monológu lídra.

Dozvedáme sa, že ak by sme si chceli zaobstarať vilu ako exminister financií Ján Počiatek, museli by sme sa reinkarnovať. Respektíve odpracovať si 500 rokov. „Odkiaľže má toľko peňazí?“ – „Nakradol si,“ odpovedajú ľudia.

Zavše sa spýtajú aj na nekonečný slovenský diaľničný príbeh. Dámy vedľa nás reagujú smiechom, skôr takým rezignovaným. Hostia však nepritakávajú na všetky návrhy pravicovej strany. „Po 25 rokoch si mám hľadať novú prácu?“ reaguje zamestnanec úradu práce na Sulíkov plán výrazne znížiť počet úradníkov. Počas večera nastane ešte ďalší moment, kedy si strana a ľudia oponujú, stále však v medziach slušnosti.

Čo s pasivitou ľudí?

V synagóge nás vítajú dva veľké bannery s podobizňami popredných kandidátov strany Za ľudí. Juraj Šeliga a Jana Žitňanská. Spolu so sloganmi, že prišli počúvať.

Kým sa tak stane, meškajú polhodinku, zdržala ich patová situácia medzi Banskobystrickým krajom a zvolenskou SAD-kou.

Za ten čas sa nerovnomerne roztrúsenému publiku v hľadisku improvizovane

Predstavitelia strany Dobrá voľba s Ružomberčanmi na Mostovej ulici. Zdroj - autori.

prihovárajú regionálni kandidáti. Jaroslav Rakučák, Radovan Ondrejka a Ján Benčík. Posledný menovaný je vďaka svojím blogom, v ktorých monitoruje aktivity kotlebovcov, známy aj mimo okresu. Kandiduje zo 150. miesta, symbolicky, ako protiváha Mazureka z ĽSNS.

Na plagáte naznačená vôľa počúvať ľudí, v realite však veľa otázok nepadá. Niečo však predsa. „V Ružomberku máme strašný vzduch. Poznáme vinníka, ale na protest prišlo pár ľudí. Ako zmobilizovať ľudí?“ zaznieva otázka z posledných radov. Ďalšia z prítomných naráža na pribúdajúce dôkazy prehnitého štátu a nevie už, ako podľa hesla Kiskovej strany držať hlavu stále hore.

Posledný z hostí, ktorému posunuli mikrofón, sa čuduje, prečo nie je plná sála. Nižšia účasť prekvapuje viacerých, v budove narátame do 60 ľudí. Možno v istej miere zavážilo aj to, že diskusia v Ružomberku nebola naplánovaná v takom predstihu, ako v iných mestách.

Veštenie s Beblavým

Miroslav Beblavý si v Koloseu hneď prisúva bližšie stoličku a rozbíja tak pomyselnú bariéru medzi ním a hosťami. Vo vyhradenej miestnosti ich sedí približne desať, atmosféra je skôr komornejšia. Dvojica PS/Spolu pôvodne nemala Ružomberok na programe, napokon však prišiel líder strany Spolu.

Stretnutie nezačína predstavovaním programu strany. „Kto si myslí, že voľby dopadnú dobre, nech zdvihne ruku. Koľkí si myslia, že Kočner bude odsúdený?“ pýta sa Beblavý, ktorý svoje debaty po mestách nazval veštením. S verejnosťou sa v nich pokúša predvídať niektoré udalosti a ich výslednice. Niekoľko opatrení strany a plány zavše spomenie, ale skôr nepriamo – v reakciách na vypovedané.

Ružomberčania v predošlých otázkach hlasujú ako optimistická väčšina. „Kto si myslí, že sa Harabin dostane do parlamentu?“ pokračuje prvé kolo otázok. „Hádam, že nie,“ poznamená jedna z prítomných dám. „Veď on už vyhral,“ vtipkuje ďalší.

Rozdeliť Slovensko na viacero volebných obvodov? Podmieniť vykonávanie poslaneckého mandátu vysokoškolským vzdelaním? Je väčší problém zdravotníctvo či školstvo? Zníženie počtu poslancov?

Stretnutie v Koloseu sa zatiaľ najväčšmi ponáša na čistokrvnú diskusiu. Raz si Beblavý berie slovo naspäť len ťažko. To ekonómka zo základnej školy vysvetľuje, že obedy a vlaky zadarmo nie sú, sekunduje jej zamestnanec mestského úradu, podľa ktorého mohol štát pomôcť radšej zvýšením prídavku na dieťa. Kým jeden by znížil

Najviac kandidátov z ružomberského okresu má vo svojich radoch strana Za ľudí. Zdroj - autori.

počet poslancov v parlamente, bývalý starosta radšej navrhuje hmotnú zodpovednosť politických činiteľov.

„Je mi jedno, z akej strany budú ľudia na úradoch práce. Len nech sú výberové konania férové, nech je dotyčný človek odborníkom. Aby z toho neboli politické trafiky," načiera sa ďalšia téma, ktorá aj ostatných podnieti k debate.

V Ružomberku čelí Miroslav Beblavý aj výsostne regionálnej otázke. „Pred komunálnymi voľbami ste stiahli zo svojej ružomberskej kandidátky aktívneho politika, ktorý bojoval proti miestnemu primátorovi Igorovi Čomborovi. Krátko pred voľbami a bez vysvetlenia," zaznie hlas zjavne narážajúci na meno niekdajšieho poslanca Jána Kolíka. Aj on sedí v miestnosti.

„Nebolo to bez dôvodu," reaguje Beblavý a pokračuje: „Úprimne, teraz si to už presne nepamätám, ale malo to vážny dôvod. Ak vás to zaujíma, môžem to skúsiť zistiť."

„Poznám človeka, ktorý písal to udanie. Je to mestský advokát. Prešetrujete takéto situácie, pýtate sa aj druhej strany," pokračuje diskusia.

„Nikdy sme nikoho neodstavili kvôli anonymu. Dostávame ich stovky, na všelikoho. Overujeme ich, zisťujeme, či sú to fakty, či sa tvrdenia zakladajú na pravde. Nestiahli sme ho bez dôvodu. Ak mi dáte kontakt, zistím vám to," uzavrie tému Beblavý.

V Ružomberku mal míting aj vládny Smer. Bez bilbordov, reklamy, zvolávania verejnosti. Strana sa evidentne snaží už len motivovať tých najvernejších.

Dobrá voľba na ulici, Smer v utajení

Do mesta prišla loviť hlasy aj nová strana, ktorej lídrom je niekdajšia mladá tvár vládnuceho Smeru. Dobrá voľba si za svoje kampaňové útočisko vybrala notoricky známu spojnicu Mostovej, Podhory a Bernolákovej. Pri vajci rozložila stánok a teplým nápojom i slovom ponúkala okoloidúcich.

Za dve hodiny sa ich pristavilo asi päťdesiat. Tomáš Drucker sa pýta ľudí na problémy a okamžité odpovedá programovými riešeniami. Cieľ je jasný – ukázať ľuďom, že je z mäsa a kostí, ako oni.

S aktívnou kampaňou medzi ľuďmi mu pomáha Anna Ghannamová a Gizka Oňová, pod stánkom postáva aj za Dobrú voľbu kandidujúci starosta Bešeňovej Martin Baran.

V Ružomberku mal míting aj vládny Smer. Bez bilbordov, reklamy, zvolávania verejnosti. Strana sa evidentne snaží už len motivovať tých najvernejších. Napríklad aj balíčkami s bagetou a drobnými pozornosťami. Vstup do Kina Kultúra bol podmienený osobnými pozvánkami. Prišli najmä starší.

Lídrom diskusie s regionálnymi straníkmi a sympatizantmi bol Erik Tomáš. Predsedu Roberta Fica pre chorobu ospravedlnil. Ale prišli aj Ján Podmanický a neskôr i bývalý župan Juraj Blanár. Už tu zazneli riešenia, za potlesku zhruba stovky prítomných, o ktorých dnes hovorí celé Slovensko: trinásty dôchodok, vyššie prídavky na deti a spoplatnenie štúdia pre utekajúcich lekárov.

Nepriateľom sú kotlebovci, ktorých z koalície vylučujú, LGBTI komunita i celá opozícia – po novom „sedemzlepenec". Silné stránky „smeráci" vidia v sociálnom štáte i aktuálnom vývoji v strane, ktorý nazývajú sebareflexiou. „Za chyby sme zaplatili," hovorí jeden z popredných členov kandidátky.

Padnú povzbudzujúce, ale aj opatrné otázky z publika. Napríklad na pomalú stavbu diaľnic, čo Ružomberok extra pociťuje. Za to však vraj môže Ján Figeľ.

Kandidovať po boku Harabina je vrchol nevkusu

Text: Imrich Gazda Foto: . Zdroj: Imrich Gazda

Zrodil ho Mečiar, vytiahol Fico, konkuruje Kotlebovi. A podporuje ho Čombor.

Koncom novembra minulého roku primátor Igor Čombor oznámil, že bude kandidovať do parlamentu za stranu Vlasť. Svoje rozhodnutie zdôvodnil na sociálnej sieti týmto argumentom: mnohé primátorské plány, ktoré som si stanovil, možno dosiahnuť len ťažko, pokiaľ nebudem poslancom parlamentu.

Samozrejme, pod týmito plánmi nemyslel bilbordové heslá z primátorskej kampane o lacnejšom odvoze komunálneho odpadu, 200-eurovom príspevku na prvorodené dieťa, zrušení dane za psov, vytvorení priestorov na ich voľný výbeh, bezplatnej MHD pre dôchodcov či vianočnom príspevku 30 eur.

Ružomberčania predsa nie sú takí naivní, že by ho v roku 2018 volili pre takéto populistické sľuby. (Núkalo by sa aj slovné spojenie „lacné sľuby“, no ak by ich reálne splnil, až také lacné by zasa neboli.) Sú tu predsa väčšie výzvy: vojenská nemocnica, protónové centrum, cestná infraštruktúra, IBV...

Takže, milí voliči, ak sa chcete dočkať naplnenia Čomborových sľubov, neostáva vám nič iné, ako ho voliť zas a znova – tentokrát do parlamentu. A dúfať, že potom sa už konečne začnú diať divy.

Ale dosť bolo irónie, teraz vážne.

Igor Čombor má plné právo uchádzať sa o poslanecký mandát. No keďže kandiduje z pozície primátora Ružomberka, jeho kandidatúra sa dotýka všetkých obyvateľov mesta. A bilbordy, na ktorých sekunduje Štefanovi Harabinovi, sú pre Ružomberok podobne zlou reklamou, ako imidž zapáchajúceho mesta.

Prečo?

Lebo Harabin je niekdajším členom komunistickej strany, ktorý v roku 1985 odsúdil františkánskeho kňaza Bystríka Janíka v procese vykonštruovanom ŠtB.

Lebo je bývalým sudcom, ktorý volá po obnove práva a spravodlivosti, pritom ako minister spravodlivosti (nominant Mečiarovho HZDS v prvej Ficovej vláde) a predseda Najvyššieho súdu nesie priamu zodpovednosť za ich krivenie: rušením rozsudkov nad odsúdenými mafiánmi, kontaktmi s odsúdeným narkobarónom či vedením ničivých vojen proti svojim kritikom, ktorým nadával do hajzlov, chudier, perzekvoval ich a vyhrážal sa im basou.

Lebo je človekom, ktorý sa vedel prispôsobiť každému systému, no dnes sa tvári ako líder antisystému a ten pravý garant očisty.

Rozmenené na drobné to nájdete v knihe novinárky Denníka N Veroniky Prušovej s názvom Harabin a s podtitulom Zrodil ho Mečiar, vytiahol Fico, konkuruje Kotlebovi. Alebo v článkoch zástupcu šéfredaktora Konzervatívneho denníka Postoj Martina Hanusa (Vitajte v Harabinlande, Mráz prichádza z Harabina, Sudca na ich strane).

Jednoducho, podporovať Harabina je vrchol politického nevkusu, ktorý si zaslúži jediné – verejné odmietnutie.

Otužuje celá rodina

Text: Anna Šenkeríková Foto: Rodina Veselovských. Zdroj: autorka

Teplomer ukazuje mierne pod nulou a vonku sa všetko belie. Aj keď sem-tam vykukne slnko, len málokto by si doprial kúpeľ v horskom potoku.

Napriek tomu sa šestica Liptovskolúžňanov kúsok za dedinou vyzlieka do plaviek. Od novembra sa tu schádzajú každé nedeľné predpoludnie. Niekedy si adrenalínový zážitok doprajú aj dvakrát v týždni.

Hnedý tuk

Rodina Veselovských otužuje druhú sezónu. „Manžel aj dcéra sú silní atopici, mne sa v minulosti tvorili afty a kútiky na ústach. Práve otužovanie nám pomáha prekonať tieto problémy," vysvetľuje 32-ročná Ivana Veselovská, ktorá pôsobí ako trénerka plávania a inštruktorka jogy.

Oblečenie zo seba zhadzujú aj 9-ročná Kristínka a 6-ročná Vaneska. Staršia z nich sa dnes odhodlá vojsť aj do vody. Mladšia pobehuje v plavkách na brehu.

„Každé dieťa sa rodí s prirodzenou hnedou vrstvou tuku," púšťa sa do rozprávania mama ľadových medvieďat a vzápätí položí otázku: „Videli ste už niekedy bábätko triasť sa od zimy?"

Po zamietavej odpovedi pokračuje v biologickom okienku. „Ani ja nie. Napriek tomu začnú rodičia deti babušiť, čím o túto vrstvu hnedého tuku prichádzajú," vysvetľuje.

„Naše telo je však zázračné v tom, že ju vie otužovaním získať naspäť," prezrádza s dôvetkom, že svojim deťom oblečie vždy o jednu vrstvu menej než sebe. „Hnedý tuk si vie poriešiť všetko – vie ich zahriať, naštartovať imunitný systém, ochrániť ich pred negatívnymi vplyvmi prostredia."

Dýchať, dýchať, dýchať

Ivana prízvukuje, že je veľmi dôležité, aby deti otužovanie vnímali ako dobrovoľnú aktivitu a dievčatá svorne pritakávajú, že nasilu tu rozhodne nie sú.

Zopár slov prehodia aj o svojich začiatkoch. „Trošku som sa síce bála, ale nakoniec to bolo dobré," ozrejmuje Vaneska. „Ja som sa nebála, len som si čupla a hotovo," odvážne zahlási Kristínka.

Zaspomína si aj mama Ivana. „Prvé zážitky boli v Hrabove s Belanskými ľadovými medveďmi, kde som celkom neplánovane vhupla do vody. Vydržala som štyri minúty, čo je dosť. Mala som pocit, že moje telo ožilo, cítila som sa šťastnejšia," prezrádza.

„S manželom sme študovali metódy Wim Hofa, ktorý vyliezol na Mont Everest len v trenkách. Ten tvrdí, že dokážeme ovládať svoje telo dychom. Netreba sa preto poddať chladu a negatívnym pocitom, ale skúsiť to rozdýchať. Vzduch v pľúcach naozaj pomôže."

Na Islande dobre, na Islande zdravo

Traja členovia mladej rodiny si v ľadovej vode pohovejú spoločne. Manželia sa ponorili takmer po plecia, ruky držia nad hladinou. Kristínka čupí

na kraji v plytšej vode. Výrazy tváre sa rôznia. Na pár sekúnd sa zdá, že v mrazivom potoku dlho neobsedia, potom však začínajú zhlboka dýchať a chvíľková kríza sa zdá byť zažehnaná. Neskôr si vymenia pohľady a tváre im rozžiaria úsmevy.

Krátko po Kristínke vychádza z vody hlava rodiny. „Cítim obrovskú eufóriu," hovorí 36-ročný Peter. „V hlave to mám nastavené tak, že dnu pobudnem minútu. Pri vstupe do vody je pre mňa dôležité nenamáčať sa postupne, ale hneď si sadnúť a zhlboka dýchať. Veľmi ma motivuje Ivka, keďže vydrží dlhšie ako ja," hodí zaľúbený pohľad po svojej polovičke, ktorej sa ani tentoraz z vody veľmi nechce.

Skôr než na seba hodí niečo teplé, snaží sa na brehu rozhýbať a rukami si občasne šúcha hrudník a nohy. Podľa červeno-bieleho sfarbenia tela by každý vedel určiť presnú hĺbku ponoru. Bez toho, že by sa mu od zimy čo i len trochu zachvel hlas, nám porozpráva o svojom pobyte na Islande.

„Majú tam takú zvláštnu kultúru. Napriek obrovskej fujavici parkujú pred obchodmi či kaviarňami kočíky a detičky v nich nie sú príliš naobliekané. Bežne vidíte deti a dospelých chodiť naľahko, len vo flanelkách, hoci vonku mrzne. Hneď odmala si obliekajú menej vrstiev, vďaka čomu sú schopní chlad lepšie znášať. Takýto prístup sa mi veľmi páči," sumarizuje.

Keď si necítite plavky

Spolu s rodinou Veselovských si nedeľné otužovanie dopriavajú aj Rudolf Fides a Ladislav Uličný. Obaja sú posledných pár rokov členmi Belanských ľadových medveďov. Pravidelne sa zúčastňujú aj ich akcií, napríklad kúpania v Hrabove, ktorého siedmy ročník sa konal začiatkom februára.

Početná skupina dolnoliptovských otužilcov tiež chodí pravidelne darovať krv, na Deň Zeme organizujú čistenie Revúcej a navštevujú podujatia pripravované otužilcami z iných kútov Slovenska či zo zahraničia.

„Keďže minulý rok bol na stavidlách na Revúcej istý čas problém s vodou a nedalo sa tam kúpať, rozhodli sme sa, že si niečo podobné urobíme tu, v Liptovskej Lúžnej," objasňuje 47-ročný Rudolf Fides, ktorý si na svoje začiatky spomína celkom presne.

„Dôsledne som sa pripravoval, asi tri-štyri mesiace som skúšal studenú sprchu. Keď som prvý raz vošiel do vody, rozmýšľal som, čo tam robím. Odvtedy som v nej pravidelne," konštatuje.

„Mimoriadne silný zážitok som mal v žilinskom kanáli, kde sme plávali na méty od 250 do tisíc metrov. Na 250-ke som chcel vyliezť von, ale keď ma oboplával vyše 70-ročný kolega z klubu, rozhodol som sa, že pôjdem ďalej. Po 500 metroch som si musel skontrolovať, či mám na sebe plavky, lebo som už nič necítil."

Traja členovia mladej rodiny si v ľadovej vode pohovejú spoločne. Manželia sa ponorili takmer po plecia, ruky držia nad hladinou. Kristínka čupí na kraji v plytšej vode.

Hoci v ľadovej vode vyzerá spokojne a bez problémov vystrúha úsmev amerického prezidenta, dodatočne priznáva, že obvykle prežíva veľký psychický boj. Otužovanie mu však pomáha prekonať niekdajšie ťažkosti s ekzémom. „A áno, za tie tri-štyri roky, čo sa tomuto venujem, som bol aj chorý, ale vždy to bolo v čase, keď som mal prestávku," dopĺňa.

Dĺžka pobytu vo vode je podľa neho veľmi individuálna. „Ja obvykle vydržím asi päť minút, pri teplejšom počasí aj desať. Keď vyleziem, musím sa obliecť, ale niekto sa zase potrebuje rozhýbať. Názory sa rôznia, každý musí prísť na to, čo mu viac vyhovuje," približuje na záver.

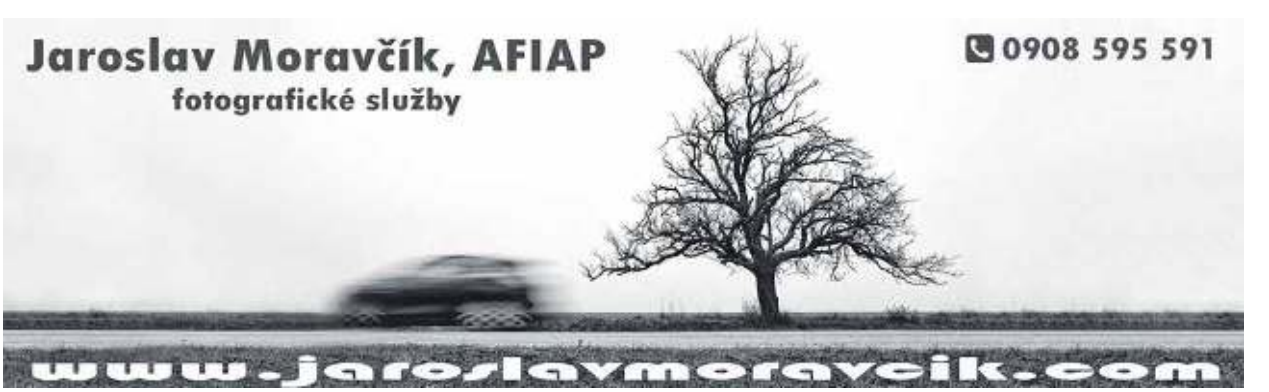

AVESTAV

stavebná spoločnosť

www.avestav.sk

avestav@avestav.sk
+421 905 427 689
Madačova 1/A
Ružomberok

novostavby - rekonštrukcie

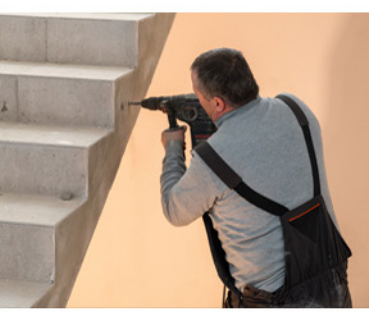

Inštitút RK je občianske združenie, ktorého cieľom je rozvoj mesta Ružomberok a liptovského regiónu. Hlavným cieľom je pomoc rozvoju mesta Ružomberok a vykonávať činnosti zamerané na vytvorenie koncepcie a vízie rozvoja mesta a regiónu, čomu sú podriadené aj ďalšie ciele združenia.

FULL LOVE DNI 2020

Inštitút RK je iniciátorom a spoluorganizátorom viacdňového mestského festivalu – Fullove dni, ktorého poslaním je pripomínať Fullov príbeh, zviditeľňovať to najlepšie z domácej scény, meniť tvár mesta a skvalitňovať život v ňom tak, aby sa Ružomberok zapísal na kultúrno-spoločenskú mapu Slovenska i Európy. Minuloročný nultý ročník sa uskutočnil 18.-20.9. 2019 v Ružomberku a tešiť sa môžete aj tento rok! Viac informácii o akcii nájdete na www.fullovedni.sk

Okolitým lyžiarskym vlekom chýba sneh. V Liptovských Revúcach aj investor

Text: Anna Zábojníková Foto: Lyžiarsky svah na Smrekovici. Zdroj: Hotel Granit Smrekovica

Kým Malinô Brdo otvorilo lyžiarsku sezónu začiatkom januára, menšie vleky v okolí musia čakať na prírodnú snehovú nádielku. Ale trápia ich aj iné problémy.

Slabá zima bráni spustiť vleky v Liptovskej Lúžnej, Ľubochni, Bielom Potoku aj v Turíku. Celkom iný dôvod zatvorených stredísk majú v ďalších troch dolnoliptovských obciach. Vlek v Stankovanoch je nepojazdný už štvrtý rok kvôli nefungujúcej technike. Liptovské Revúce trápia majetkovo-právne vzťahy. Okrem toho chátra aj jeden z dvoch vlekov, ktorý sa nachádza na Smrekovici.

Na Smrekovici funguje iba jeden vlek

Medzi najvyššie vrchy Veľkej Fatry patrí Smrekovica, kde sa nachádzajú hneď dva vleky. Menší, 150-metrový, patrí Horskému hotelu Granit. Výhodou tohto vleku je jeho nadmorská výška, ktorá zabezpečuje dostatok snehu na otvorenie zimnej sezóny. Navyše, počas ideálneho počasia je priamo z hotela vidieť neďaleké pohoria, Malú Fatru, Chočské vrchy aj Nízke Tatry.

Počas uplynulých rokov tu lyžovali už začiatkom decembra a lyžiari si prišli na svoje až do druhej polovice marca. Aj preto prevádzkovateľ neuvažuje nad zakúpením zasnežovacej techniky. Tohtoročná zima však bola iná.

„Tento rok bola najslabšia zima. Na Vianoce síce nasnežilo, ale nie natoľko, aby bola lyžovačka bezpečná. Krátko sa lyžovalo okolo Silvestra, no opäť prišlo oteplenie a my sme potrebovali ešte 15 – 20 centimetrov snehu, aby sme mohli pokračovať v prevádzke vleku," hovorí o slabých podmienkach pre lyžovanie vedúci recepcie Martin Kubík. Pre horský hotel Granit je však vlek len doplnkovou službou, prioritou sú pobyty.

Druhý, 350-metrový vlek, patrí Horskému hotelu Smrekovica, no rovnako ako hotel, ani vlek už niekoľko sezón nefunguje a chátra. Prevádzkovateľa sme sa chceli spýtať

Na Smrekovici. Zdroj - Hotel Granit Smrekovica

na spustenie dlhšieho vleku. V telefóne nám dáma zo spoločnosti Smrekovica Company oznámila, že lyžovačka ani hotel v prevádzke nebudú. Keď sme chceli získať ďalšie informácie, vrátane jej mena, odbila nás.

V Liptovských Revúcach čakajú na investora

Druhé najväčšie lyžiarske stredisko v okrese sa nachádza v Liptovských Revúcach. Vlastníkom časti vlekov, zasnežovacej techniky, čerpacích staníc, ratrakov a časti pozemkov na svahu je spoločnosť SITUM-SK. Tá je ale v konkurze. Naposledy stredisko prevádzkovala spoločnosť GS-SERVIS, s. r. o., Bratislava pod názvom Skifun v sezóne 2014/2015 a odvtedy je zatvorené.

„Dôvodom, že sa u nás nemôže lyžovať, je aj to, že nie sú vysporiadané pozemky. Majitelia strediska nemali všetky podklady na prevádzku. Obec momentálne vlastní len starý vlek, no ten je v havarijnom stave," hovorí o nefungujúcom stredisku starostka Liptovských Revúc Jana Šimová.

Prevádzka 1,5 kilometrového vleku by bola pre obec finančne náročná aj kvôli nedostatku snehu. Obec nemá ratraky, zasnežovaciu techniku ani nádrž na zasnežovanie.

„Uvítali by sme nového investora, ktorý by vedel spojazdniť lyžiarske stredisko. Nebránime sa ani alternatíve byť nápomocní pri riešení celkovej turistickej infraštruktúry. Ak by mal investor záujem vykompenzovať straty ubytovacími či reštauračnými priestormi, vieme mu vyjsť v ústrety pri vybavovaní stavebných povolení na potrebné stavebné objekty," vysvetľuje starostka.

Vleky v Liptovských Revúcach boli špecifické najmä rodinnou lyžovačkou. „Keď sme sa vyviezli na vrchol, tak sa nám dostal do očí panoramatický pohľad na všetky vrchy v okolí. Keď som prišla v roku 2003 do Revúc, tak na vleku bol takzvaný horný a dolný ‚výplach´. Ponúkali tam čaj či bryndzové halušky za symbolickú cenu. Preto sa ani neoplatilo ísť domov a lyžiari ostali na svahu celý deň," nostalgicky spomína na fungovanie vlekov pred rokmi starostka Šimová.

Prečítajte si aj o ďalších lyžiarskych vlekoch v okolí Ružomberka.

Rukami mu prešli stovky luxusných áut. To svoje mu zveril aj Hamšík

Text: Anna Zábojníková Foto: Erik Gajdoš. Zdroj: archív Erika Gajdoša

Kočovný život futbalistu vymenil rodák z Východnej za exkluzívne a drahé autá. Dnes sa ako jediný na Slovensku môže pochváliť certifikátom trénera a školiaceho technika talianskej firmy Ruper.

Tradičná piatková kolóna na hlavnom ťahu smerom na Liptovský Mikuláš učí vodičov nielen trpezlivosti, ale aj efektívnemu využívaniu času. Rozhovor s 28-ročným milovníkom motorových vozidiel Erikom Gajdošom teda začíname tematicky. V aute, o autách, smerom na miesto, kde stovky z nich vylepšil svojou zručnosťou.

Nič iné ako kopanie do lopty nepoznal

Ako malý chlapec mal rád futbal. Časom mu podriadil všetok svoj voľný čas. O piatej ráno odchádzal autobusom do Ružomberka na ranný tréning, nasledovala škola a opäť futbal. Domov do Východnej prichádzal v čase, keď už bola väčšina spolužiakov v pyžame.

„Nevedel som si predstaviť, že budem robiť niečo iné, ako hrať futbal. Roky ubiehali a keď sa schyľovalo k dospeláckemu futbalu, kládol som si otázku, či je futbal naozaj jedinou cestou. Keďže som nechcel žiť kočovným životom, hľadal som inú alternatívu," začína svoje rozprávanie Erik Gajdoš. Rozhodol sa ostať na Liptove, pretože mu poskytuje všetko, čo potrebuje pre život. Prácu, šport, vodu, prírodu aj hory.

S futbalom nakoniec skončil ako 19-ročný, no nikdy naň nezanevrel. Oveľa viac ho však začal zaujímal svet áut.

Pred deviatimi rokmi bol detailing neznámy. Na Slovensko ho priniesli zo zahraničných školení štyria mladíci, medzi ktorými bol aj Erik. Ľudia dovtedy poznali len umývanie áut a bežný servis. Bolo to niečo nové a zo začiatku aj veľmi odvážne, pretože majitelia neboli ochotní investovať do svojich vozidiel.

„Starostlivosti o autá som sa venoval vždy popri niečom, až som sa dostal do momentu, keď sa mi začali ozývať ľu-

dia. Detailing sa nedá úplne jasne vysvetliť. Ide o ochranu auta a jeho údržbu, cez detailné čistenie až po renováciu laku či kože. Takáto starostlivosť o autá spája veľa prvkov," opisuje svoj koníček a prácu zároveň.

Na spoznávanie motorov a každej z častí auta Erikovi dočasne stačila bratrancova garáž. Čas sa mesiacmi premieňal na zručnosť, získaval nové vedomosti a postupne mu začali chýbať väčšie priestory. Počas deviatich rokov tak v Ružomberku vytvoril detailingové štúdio Pro Detail, ktoré sa nachádza na Tatranskej ceste. „Mám tu odparkované autá zákazníkov, ktoré čakajú na procedúru, ale aj moje staré biele Porsche," ukazuje priestory detailingového štúdia mladý Lipták.

Časom si vybudoval takú dôveru, že mu svoje autá zverili do rúk nielen kamaráti či zahraniční zákazníci, ale aj známi Slováci ako Marek Hamšík, Ján Laco či Marián Čekovský. Najdrahšie auto, ktoré prešlo jeho rukami, bolo 650-tisícové Ferrari.

„Na zákazníkov sa nepozerám odlišne, ku každému sa správam rovnako bez ohľadu na to, či je to známa osoba alebo nie. A možno aj to si ľudia vážia. Kredit rastie, keď sa striedajú drahé autá, ale nie je to o tom a nikdy som to takto ani nebral," ozrejmuje Erik svoj prístup k ľuďom.

Nielen autá, ale aj lode

Detailingu sa venuje prevažne sám, no na pomocné práce má šikovného spolupracovníka. Ide o zákazkovú prácu, pričom vo väčšine prípadov za majiteľmi vycestujú. Nie sú to len Slováci, ale aj Nemci, Maďari či Česi.

„Snažím sa pracovať s tým najlepším, čo trh ponúka. Už aj dodávatelia to tak vnímajú. Keď príde niečo nové, tak oslovujú dobré firmy a ja som rád, že patrím medzi ne. Preto nemám problém dostať sa k celosvetovým vychytávkam," vysvetľuje Erik, ktorý v súčasnosti už býva v Ružomberku a práca sa preňho stala životným štýlom.

Minulý rok sa mu podarilo stať ambasádorom jednej z najväčších svetových firiem, ktorá dodáva leštiace mašiny. „Začali si všímať moju tvorbu a nakoniec ma oslovili, aby som sa stal ich ambasádorom a školiacim technikom na ich produkty. Svoje zručnosti na školeniach neprezrádzam, ale ak mám overený produkt, tak o ňom rád rozpoviem," vysvetľuje milovník áut, ktorý sa ako jediný na Slovensku môže pochváliť certifikátom trénera a školiaceho technika pre taliansku firmu Ruper.

Skúsenosti získaval nielen vďaka autám. Pred pár rokmi navštívil taliansky prístav, kde renovoval obrovskú jachtu, v ktorej aj býval. Zaujímavou prácou sú preňho aj lietadlá. „Starali sme sa od malého dvojmiestneho až po 25-miestne lietadlo na letiskách v Bratislave či Poprade," hovorí o zákazkách, na ktoré mladý detailér nikdy nezabudne.

Medzi jeho najčastejšie projekty patria predovšetkým príprava nového auta do prevádzky, aplikácia ochrannej fólie na prednú časť alebo na celé auto. Detailingové štúdio však ponúka aj voskovanie automobilov či starostlivosť o kožu.

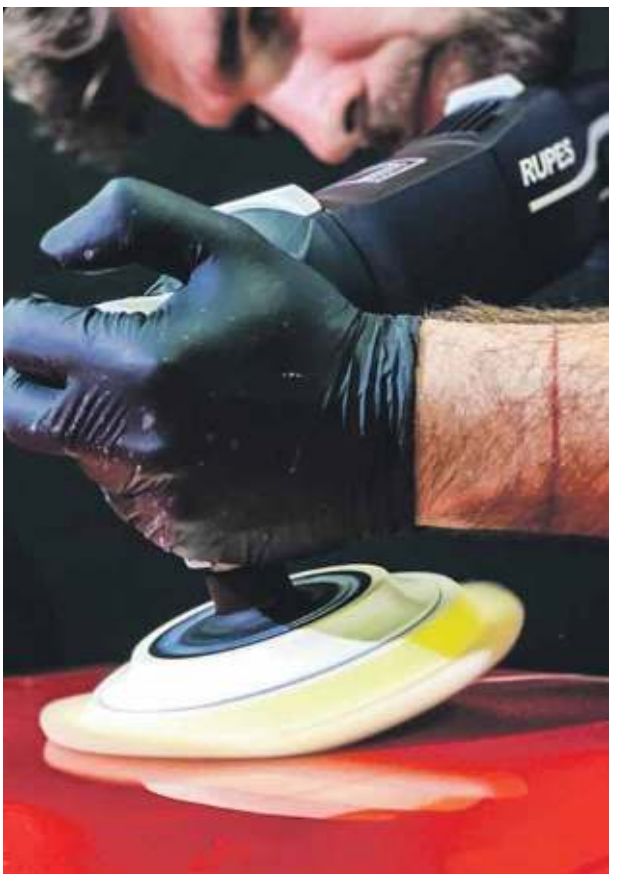

Erikova práca je zameraná najmä na funkčnosť. „Chodia k nám aj také autá, ktoré nejazdia a sú vystavené v obývačke ako dekorácia. Takýmto majiteľom je jedno, či je tam nanopovlak, auto musí hlavne dobre vyzerať. Viac je však praktickejších zákaziek, za ktoré som aj rád, pretože spájajú vizuálnu stránku s tou úžitkovou," približuje najčastejšie zákazky Erik Gajdoš, pričom zdôrazňuje, že najťažšie na jeho práci je zodpovednosť za každý jeden projekt.

Medzi skalných zákazníkov patria muži. Ak o detailingové služby zakopnú aj ženy, tak len v tom prípade, ak chcú prekvapiť svojho manžela. Odborník na autá prezrádza, že vďaka interiéru či poškrabaným plastom vie dokonca rozoznať, či auto patrí mužovi alebo žene.

Hlavným zdrojom reklamy sú pre rodáka z Východnej najmä ústne referencie. „Keď ma osloví nový zákazník, že chce urobiť auto, viem, že mu o mne niekto povedal," hovorí Erik a na záver prezrádza aj svoje plány do budúcnosti: „Plánujem rozšíriť prevádzku v iných priestoroch a to tak, aby som neponúkal iba služby, ale aj kultúrne vyžitie."

V ružomberských uliciach hliadkuje MOPS. Nie pes, ale občianska poriadková služba

Text: Nikola Marhefková Foto: Členovia Miestnej občianskej poriadkovej služby v teréne. Zdroj: Autorka.

To, že v meste nevidíme toľko čiernych skládok ako kedysi, je výsledkom práce ružomberskej poriadkovej služby. V problémových lokalitách hliadkuje už pol roka.

Spočiatku ich nebrali vážne. Keď sa členovia čerstvo zriadenej poriadkovej služby vybrali hliadkovať do problémových častí, miestni si robili naďalej svoje, poniektorí sa im aj zasmiali.

„Myslel som si, že to bude náročné a ľudia nás nebudú chcieť počúvať," predvídal nie úplne hladký priebeh Koloman Puška, člen prvej ružomberskej občianskej hliadky. Na pohovore na pozíciu uspel spomedzi 16 uchádzačov. Spolu s Milanom Bartošom a Vladimírom Pleškom.

Trojica chlapov tak pred pol rokom začala hliadkovať. Vystrojení v reflexných vestách s nápisom Miestna občianska poriadková služba (MOPS) a s preukazom na krku sa ráno poberajú na osemhodinovú šichtu do rómskych komunít. Prevažne na Textilnú, Považskú, Bystrickú i do domovského Rybárpola. Podľa pokynov polície dohliadajú na bezpečnosť a dodržiavanie poriadku.

Pri takýchto úlohách je autorita kľúčovou. Ich kompetencie siahajú po dohovor, nanajvýš napomenutie. „Po čase sme už boli prísnejší, aby nás rešpektovali. Vysvetlili sme im, že porušujú zákon a čo im hrozí za jeho nedodržanie," spomína Koloman, ako si dláždili cestu k rešpektu.

Práca s ľuďmi je pre všetkých troch novou skúsenosťou. Koloman predtým robil v automobilke v Dolnom Kubíne, Milan zas v technických službách v Žiline. Najstarší Vladimír má za sebou 26 rokov práce na železniciach.

Miestni si však zvykli a teraz si dajú povedať. „Preto volíme skôr kamarátsky prístup. Porozprávame sa s nimi, dohovoríme im," prezrádza momentálnu pracovnú metódu Vladimír. „Na represiu už máme mestskú alebo štátnu políciu," pokynie hlavou k policajtovi v miestnosti, ktorému sa zodpovedajú. Je ním zástupca náčelníka mestskej polí-

cie. Keď však treba, vedia ich, ako to nazývajú, „postrašiť“. Teda pripomenúť hroziacu pokutu.

Čierne skládky, záškoláctvo

Poriadková služba má v pracovnej náplni aj monitorovanie a nahlasovanie nelegálnych skládok. Hľadajú páchateľa, ktorého vyzvú, aby svoje „dielo“ odpratal. „Pýtame sa ľudí, bývajú tam viacerí, určite musel niekto niečo vidieť,“ vysvetľuje sprvu najzhovorčivejší Koloman, ako pátrajú po pôvodcoch skládok.

Vám sa zdôveria skôr než polícii, narážame na ich prirodzené väzby. „Skôr,“ zaznie zborová odpoveď. Policajt Tomáš Matejovie ju rozvinie. „Políciu rešpektujú, ale predsa len, členovia MOPS pochádzajú z ich komunity. Výhodou je, že sú miesta, osôb a veci znalí. Poznajú aj tých, čo robia problémy.“

Občianska hliadka kontroluje aj školskú dochádzku. Neraz totiž deti uprednostnia pred vyučovaním iné aktivity. „Volajú nám zo škôl, keď nejaké dieťa nepríde. V rodine potom zisťujeme, či je choré a či má lekárske potvrdenie. A či o tom rodič vôbec vie,“ hovorí Milan o ďalšej sfére ich pôsobnosti. Vedia, ako to býva, veď aj oni kedysi chodili poza školu, priznávajú.

V popise práce majú všeobecne dohľad nad ochranou verejného a súkromného majetku, napríklad nad vandalizmom či znečisťovaním. Majú upozorňovať na protiprávne konanie aj dohliadať na bezpečnosť detí pri príchode a odchode zo školy. Od projektu poriadkovej služby, ktorý beží aj v Liptovskom Mikuláši či Poprade, si kompetentní sľubujú zníženie kriminality či podporu komunitného rozvoja.

Ak si s niečím nevedia rady, obracajú sa na políciu. „Ak majú nejaký problém, ktorý nevedia vyriešiť v rámci svojich kompetencií, tak volajú mne a ja už to riešim s našimi policajtmi,“ objasňuje Matejovie.

Čistejšie ulice, spratané skládky

Vladimír si myslí, že sú prínosom najmä pre tých poriadkumilovných. Členovia komunity, ktorí si zakladajú na poriadku, vítajú zásahy hliadky voči tým, ktorí si okolie spestria skládkou. „Už sa naučili byť čistotnejší,“ dopĺňa kolegu Koloman.

Aké dojmy majú zo svojej práce? Čistejšie ulice, menej skládok, zhodujú sa. „Pamätáte si skládku na Považskej? Popri ceste, strašné čosi. Podarilo sa nám ju zlikvidovať,“ spomína Koloman jeden z úspechov. Zároveň načrtne ďalšiu výzvu. „Všimli sme si ale, že zase tam niečo vyhodili – chladničku,“ oboznamujú šéfa o najnovšom prírastku, ktorý nemá na verejnom priestranstve čo robiť.

„A čo som vám na to povedal? Mňa zaujímajú výsledky,“ rozosmeje ich. „To, že to vidíte, dobre, len ju dajte odstrániť,“ pripomína im policajt, ktorému sa zodpovedajú.

„Po ich príchode je v komunite značne väčší poriadok, ľudia ich rešpektujú a vidieť reálne výsledky. Som s ich prácou celkom spokojný.“

Tomáš Matejovie, zástupca náčelníka Mestskej polície Ružomberok

Práve ich výsledky rozhodnú o tom, či bude mesto v projekte pokračovať a žiadať o ďalší grant. Aktuálna, v Ružomberku pilotná časť projektu Miestnej občianskej poriadkovej služby potrvá do augusta 2021. Radnica na ňu získala 71 700 eur z eurofondov, 5-tisíc eur zaplatila z mestskej kasy.

„Musím potvrdiť, že po ich príchode je v komunite značne väčší poriadok, ľudia ich rešpektujú a vidieť reálne výsledky. Som s ich prácou celkom spokojný,“ hodnotí Matejovie. Polícia si vedie aj dokumentáciu – stav pred nástupom hliadky a terajší, aby videli, koľko odpadu sa im reálne podarilo odstrániť. „Sú citeľní,“ dodáva Matejovie.

KNIHA

Rastislav Molda, Ján Golian a kol. - (Ne)obyčajné príbehy žien (Society for Human studies, 2019)

Žena, ktorá v bojoch pomáhala spojeneckým vojakom, prvá dáma slovenského národa či jedna z prvých poetiek publikujúca v časoch, kedy sa to na ženu nepatrilo, lebo jej miesto bolo v kuchyni. Aj tieto osobnosti zachytáva knižka (Ne)obyčajné príbehy žien. K ôsmim hrdinkám autori zaradili aj dve ružomberské rodáčky.

AKCIA

Fašiangový sprievod mestom a pochovanie basy (Centrum Ružomberka a Veľká dvorana KDAH, 24. február)

Aj tento rok sa v centre mesta zídu folkloristi a bursovníci z Ružomberka a okolia. Krátko pred Popolcovou stredou sa rozlúčia s obdobím bujarých zábav, ktoré predchádza štyridsaťdňovému pôstu. Maskovaný a krojovaný sprievod absolvuje trasu od Hotelu Kultúra k Obchodnému centru Adria a späť. Po fašiangovej obchôdzke budú už tradične nasledovať škola tanca a pochovávanie basy vo Veľkej dvorane.

FILM

Tempos (Kino Kultúra, 27. február)

Hudobný dokument o Patrikovi „Rytmusovi" Vrbovskom sme tu už vďaka režisérovi Miroslavovi Drobnému mali. V kinách však uvedú ďalší titul s ambíciou zmapovať takmer 30-ročnú raperovu kariéru. Popri tom odhalí dejiny rapu a hip hopu na Slovensku, zákulisné príhody a zákutia tohto hudobného spektra. Mozaiku Rytmusovho pôsobenia doplnia vo filme aj tí, ktorí ovplyvnili jeho tvorbu.

DISKUSIA

Toxi do neznáma (Galéria Ľudovíta Fullu, 27. február)

Časť Ružomberčanov už pozná verejné diskusie Zuzany Hruškovej. Tentokrát si zvolila ružombersky globálnu tému – životné prostredie a najmä ovzdušie. Akceptovanie pozvania zo strany hostí bolo v čase písanie tejto pozvánky ešte nejasné. Verejnú diskusiu o životnom prostredí v Ružomberku, napriek mnohým rečiam, ešte nikto nerobil.

KVÍZ

V spolupráci s fotografom Fedorom Polónim sme pripravili kvízovú rubriku. Ak správne identifikujete obrázok a odpoviete na súťažnú otázku, jeden z vás vyhrá ročné elektronické predplatné časopisu Ružomberský magazín a pozvanie na kávu od redakcie. Odpovedajte na emailovú adresu redakcia@rmagazin.sk do 13. marca 2020. Do predmetu mailu napíšte Kvíz.

Otázka: Na ktorej ružomberskej ulici sa nachádza tento basreliéf a koho stvárňuje?

Keď konáme rýchlejšie, ako myslíme

Máme za sebou začiatok nového roka. Mnohí z nás by si dodatočne mohli dať predsavzatie, aby sa nevyjadrovali k tomu, o čom nemajú ani páru. Obzvlášť, keď im nepomôže vyhovárať sa na to, že sú pod parou.

Text: Anna Šenkeríková

V rôznych facebookových skupinách sa nám hromadia haldy špecialistov, ktorí očividne ani len netušia, ktorá bije. Odborníci na potravinárstvo, ekológiu, zdravotníctvo a iné aspekty života zo seba chrlia radikálne, no od základov nepremyslené závery. Nehľadiac na to, že dotyční absolútne nezvládajú čítanie s porozumením.

Je smutné, že niekto, kto sa ani len neunúva dohľadať si kľúčové informácie či legislatívne požiadavky, má odrazu reči ako Palacký. A aby toho nebolo málo, nezabudne sa oháňať nezmyselnými trestnými oznámeniami.

Omnoho smutnejšie však je, keď mu väčšina prispievateľov dáva za pravdu.

Parafrázujúc doktora Sheldona Lee Coopera – to je na žalobu slovenského vzdelávacieho systému.

Plány ružomberských obcí: rekonštrukcie požiarnych zbrojníc, ale aj nová škôlka

Text: Peter Kravčák

Oslovili sme všetky obce v okrese Ružomberok s otázkou, čo pre obyvateľov pripravujú v roku 2020. Z 24 oslovených obcí sme dostali odpoveď od siedmich.

Dušan Lauko, starosta Liptovskej Štiavnice

Obec Liptovská Štiavnica v roku 2020 pripravuje spustenie prevádzky novej materskej školy, ktorá bola postavená v rokoch 2018 – 2019 a skolaudovaná len v decembri. Do škôlky by malo od septembra nastúpiť 40 detí prevažne z našej obce, avšak, ak budú voľné miesta, prijmeme aj deti z blízkeho Ružomberka. Jedná sa o mimoriadnu udalosť, lebo materská škola sa v obci Liptovská Štiavnica obnovuje po viac ako 40 rokoch.

V roku 2020 má obec vytýčené aj ďalšie ciele, a to v podobe dokončenia rekonštrukcie požiarnej zbrojnice. Chceme tepelne zaizolovať kultúrny dom, kde sme vymenili naftové kúrenie za plynové. Ďalej pripravujeme realizáciu územného plánu obce, ktorý by mal byť ukončený do roku 2022. Z väčších investícií pripravujeme projektovú dokumentáciu na výstavbu jednostranného chodníka po Hlavnej ulici v dĺžke zhruba 900 metrov.

Jozef Murina, starosta Liskovej

Najdôležitejšou, najväčšou a pre ľudí najpotrebnejšou investičnou akciou je realizácia nadstavby a prestavby Kultúrneho domu Lisková. Ukončenie tejto stavby plánujeme v polovici tohto roku.

V spolupráci so sponzormi, ZŠ s MŠ Lisková a ďalšími zložkami a organizáciami v obci sme pre našich spoluobčanov pripravili množstvo kultúrnych, spoločenských a športových podujatí. Tieto sú bližšie uvedené v pláne podujatí na rok 2020 v obci Lisková. Verím, že nami zorganizované podujatia oslovia našich spoluobčanov a spolu prežijeme rok plný emócií, šťastia a pohody pri dobrej hudbe, tanci, športovaní a dobrej zábave.

Otto Brtko, starosta Komjatnej

Tohto roku neplánujeme žiadnu významnú investičnú akciu, nakoľko minulý rok sme investovali do výstavby škôlky viac ako 800-tisíc eur a financie nám dlhšiu dobu budú

chýbať. Z drobných akcií spomeniem opravu a vysporiadanie obecných ciest, kamerový systém a osvetlenie na novej ulici Záhumnie. Na viac nám asi neostanú financie.

Vladimír Urban, starosta Stankovian

V roku 2020 obec Stankovany pripravuje výstavbu multifunkčného ihriska a rekonštrukciu časti verejného osvetlenia na hlavnej ulici. V Rojkove opravíme hasičskú zbrojnicu. Na tieto tri investície sme získali dotáciu z externých zdrojov.

Čaká nás oprava fasády obecného úradu, ale aj mosta pred kultúrnym domom a priepustu pri kaplnke na dolnom konci obce, kde už máme zazmluvneného partnera. Chceli by sme dokončiť majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov pre individuálnu bytovú výstavbu na začiatku obce. Zostáva tu už len posledný pozemok v správe Slovenského pozemkového fondu. Pre zimnú údržbu chodníkov kúpime malotraktor so snežnou frézou.

Okrem toho rokujeme zo Železnicami Slovenskej republiky o výstavbe podchodu pre chodcov popod železničnú trať. No a podali sme žiadosť o dotáciu na Environmentálny fond na rozšírenie miestnej časti kanalizácie, a uchádzame sa aj o dotáciu od MAS Dolný Liptov na úpravu verejného priestranstva pred kultúrnym domom.

Milan Široň, starosta Švošova

Tento rok chceme dokončiť rekonštrukciu verejnej budovy, kde realizujeme zateplenie, výmenu okien, dverí, strechy, inštaláciu rekuperácie a novej kotolne. Radi by sme zrekonštruovali aj kuchyňu. Budova by mala byť po tejto rekonštrukcii energeticky nenáročná s úsporou energií na vykurovanie a prevádzku. Hodnota získaných finančných prostriedkov bola približne 400-tisíc eur. K tomu priložila obec svoje peniaze, vzali sme si úver a za pomoci dobrovoľníkov a brigádnikov si časť prác urobíme svojpomocne.

Plánujeme oplotenie futbalového areálu a regeneráciu trávnika na futbalovej ploche. Peniaze sme získali zo Slovenského futbalového zväzu a s našou spoluúčasťou by sme mali preinvestovať približne 16-tisíc eur.

Ak nám schváli nenávratné finančné prostriedky z eurofondov, chceli by sme postaviť zberný dvor v obci a zrekonštruovať požiarnu zbrojnicu.

Taktiež aj tento rok prosíme vládu o pomoc pri rekonštrukcii lavice cez rieku Váh, ktorá je našou spojnicou s Hubovou, avšak zatiaľ bez odozvy.

V rámci kultúrnej činnosti chceme usporiadať tradičnú Bursu, stavanie obecného Mája či Deň Švošova v novom šate. Pripravené budú aj viaceré športové podujatia v hokejbale, futbale, stolnom tenise a turistike, ktorých kluby sú v obci aktívne.

Peter Slimák, starosta Ludrovej

V roku 2019 sme získali dotáciu vo výške 13-tisíc eur na individuálne potreby obce, ktorú chceme použiť na začiatok rekonštrukcie verejného osvetlenia. Zrekonštruujeme aj požiarnu zbrojnicu. Vďaka peniazom z ministerstva vnútra a obce investujeme približne 40-tisíc eur.

V rámci rozšírenia Múzea ručnej výroby papiera sme získali spolu s mestom Nowy Targ dotáciu 39-tisíc eur prostredníctvom mikroprojektu Poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce. Plánujeme z nej rekonštruovať konskú ručnú hasičskú striekačku z roku 1905, postaviť výstavnú vitrínu na ručnú striekačku v areáli múzea, rekonštrukciu chodníka a osadenie náučných tabúľ k minerálnemu prameňu „Medokýš“, výstavné vitríny do múzea a označenie prístupových ciest k múzeu. Zrealizujeme tiež tvorivé dielne pre školy z okolia.

Projekčne pripravujeme výstavbu chodníka v strednej časti obce, rekonštrukciu domu smútku a budovanie chodníkov na cintoríne.

Róbert Kuzma, starosta Liptovskej Osady

Ako starosta chcem pochváliť náš kultúrny, spoločenský a pracovný život. Obyvatelia sa zapájajú do aktivít a spolu s obcou tvoria harmonický celok. Všetkým za to ďakujem. Ukázalo sa to aj vlani pri viacerých obecných rekonštrukciách, kultúrnych a športových akciách alebo dobrovoľníckych činnostiach.

V roku 2020 bude dôležitá investičná akcia Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice, na ktorú sme z Ministerstva vnútra SR získali dotáciu 30-tisíc eur. Z pohľadu obce je významnou udalosťou aj rekonštrukcia bývalého kostola Cirkvi československej husitskej, ktorý obec kúpila v roku 2016. Prvá etapa obnovy zahŕňa novú fasádu veže kostola, na ktorú máme urobený a schválený projekt. Peniaze na túto časť rekonštrukcie by mali prísť z MAS Dolný Liptov, odkiaľ máme získať 31-tisíc eur už v tomto roku. Druhá etapa – výmena strechy kostola a tretia etapa – rekonštrukcia interiérov kostola príde na rad v ďalších rokoch.

Na jar dokončíme osadením hracích prvkov zariadenie Parku oddychu pri základnej škole. Park doladíme zeleňou a okrasnými drevinami.

História obrazárne múzea, alebo snaha pestovať zmysel pre umenie a krásu

Text: Rastislav Molda Foto: Dobový pohľad na expozície v novej sídelnej budove, kde môžeme vidieť, že obrazy boli súčasťou trvalých expozícii a netvorili samostatný celok. Zdroj - Fotoarchív Liptovského múzea

V súčasnosti je v Ružomberku viacero možnosti, kam sa vybrať za výtvarným umením. No kým bola v roku 1969 sprístupnená Galéria Ľudovíta Fullu, tak sa o propagáciu výtvarného umenia staralo predovšetkým Liptovské múzeum.

V roku 1912 oficiálne vznikla Liptovská muzeálna spoločnosť, ktorá sa postupne pretvorila na Liptovské múzeum. Na prelome 19. a 20. storočia to bol, dá sa povedať, celouhorský trend, keď vo viacerých väčších i menších mestách začali vznikať podobné muzeálne spoločnosti.

Už pri samotnom vzniku Liptovskej muzeálnej spoločnosti sa plánovalo, aby malo vo svojich priestoroch aj – dobovo povedané – „stálu obrazáreň“. Išlo o miestnosť venovanú iba výtvarným dielam. Nápad s obrazárňou nebom ružomberským špecifikom, veď tí, ktorí stáli pri zrode múzea, boli svetaskúsení, navštívili nielen veľké mestá vtedajšej monarchie, ale aj európske metropoly. Videli, aké sú trendy a vedeli, že súčasťou múzeí sú aj obrazárne s dielami známych i menej známych umelcov.

Vznik stálej muzeálnej obrazárne vychádzal zo samotného poslania inštitúcie. Bližšie to priblížila aj dobová tlač. V miestnom týždenníku Rózsahegyi Ujság, ktorý vychádzal v rokoch 1911 – 1914, sa presne na Vianoce v roku 1911 objavil článok kde bolo predstavené muzeálne poslanie: „Založiť v Ružomberku múzeum celoliptovského charakteru. Za tým účelom sa má organizovať systematický prieskum a záchranný zber materiálov, aby sa zhromaždili, uchovali a po odbornom spracovaní aj vystavili všetky materiály historické, prírodovedné, národopisné, cechové, archívne a umelecké, ktoré majú bezprostredný vzťah k Liptovu.“

Avšak aj napriek nadšeniu svetaskúsených zakladateľov to v liptovských podmienkach nebolo jednoduché. Predovšetkým pre nevhodné priestory sa nedarilo vyplniť cieľ s obrazárňou. Zaujímavé je, že obrazáreň by bolo čím naplniť, veď už od samotného vzniku múzea sa medzi zbierkovými predmetmi objavovali aj umelecké zbierky, predovšetkým sakrálne obrazy a plastiky.

O umelecké predmety sa v muzeálnej spoločnosti malo zaujímať a starať posledné piate oddelenie. Doň sa mali zhromaždiť všetky cenné obrazy, sochy, dokonca aj sgrafitá, teda umelecká výzdoba na farebnej omietke z renesančných čias, ale aj fotografie. Práve tieto diela mali tvoriť základ obrazárne. Prečo mať v múzeu aj takéto predmety, vysvetlili samotní zakladatelia takto: „...aby aj v širokých ľudových masách začal sa pestovať zmysel pre umenie a krásu."

Prvé umelecké expozície a cesta obrazov do múzea

Expozície Liptovského múzea pôvodne boli v tak trochu provizórnych priestoroch, v šiestich miestnostiach starej fary. Avšak ich otvorenie bolo 1. mája 1912 za účasti popredných predstaviteľom mesta a Liptovskej župy veľkou slávnosťou. V expozíciách boli sprístupnené aj umelecké predmety, predovšetkým obrazy. Po sprístupnení zbierok vznikla v meste pozitívna atmosféra, čo podnietilo aj ďalších obyvateľov mesta, aby múzeu venovali umelecké predmety.

Napríklad rehoľný rád piaristov daroval tri olejomaľby. Išlo o dva pohľady na Ružomberok a jeden obraz Likavského hradu. Celkovo za rok 1912 získalo múzeum 16 umeleckých diel, ktoré boli ohodnotené na vtedajších 555 korún.

Aj v nasledujúcich rokoch pribúdali do múzea umelecké predmety. Vedenie Liptovskej župy darovala štyri portréty starých liptovských županov. Ani mesto Ružomberok nechcelo zostať pozadu a pre múzeum schválilo príspevok vo výške 1 000 korún na nákup umeleckých predmetov. Nastolil sa aj plán, že kustódi inštalujú v jednej z miestností starej fary obrazáreň. Avšak, ako to poznáme aj z našich čias, plán zostal len na papieri a obrazy i sochy zostali len súčasťou expozícií.

Mesto aj naďalej podporovalo snahu muzeálnej spoločnosti vytvoriť samostatnú obrazáreň. Mešťanosta Belo Noll sľúbil z rozpočtu mesta každoročne zakúpiť jedno umelecké dielo a vedenie mesta záväzok vypĺňalo až do roku 1945.

Do múzea však obrazy pribúdali aj inými cestami. V roku 1914 bola v Ružomberku výstava súčasných umelcov, ktorí sa zamerali na Tatry a Liptov. Z nej sa do múzea dostali dve diela.

Ďalšie obrazy začali do múzea výraznejšie pribúdať až po roku 1922, keď sa nové vedenie Liptovskej župy rozhodlo odovzdať múzeu veľkú časť predmetov, ktoré malo v správe. Išlo predovšetkým o viacero reprezentačných portrétov bývalých županov.

Mesto Ružomberok zase darovalo portréty starých mešťanostov. V ďalších rokoch sa do múzea dostali diela Petra Michala Bohúňa, Júliusa Štetku, Františka Belopotockého, Jozefa Hanulu, Janka Alexyho, Martina Benku, Miloša Alexandra Bazovského či Alojza Fellegiho, ktoré neskôr tvorili základ obrazárne.

V novej sídelnej budove

V roku 1937 bola otvorená nová budova múzea, pre potreby obrazárne bola určená veľká výstavná sieň. Avšak smrť správcu Júliusa Kürtiho, rozpad republiky i druhá svetová vojna znemožnila jej otvorenie. Až v roku 1957 sa podarilo zrealizovať takmer päťdesiatročnú ideu. Ideový návrh stálej obrazárne múzea znel „staré a nové umenie Liptova". Verejnosti sa malo prezentovať súčasné umenie, ale aj to z predchádzajúcich storočí.

Fotografia novej obrazárne múzea v roku 1957. Zdroj – Fotoarchív Liptovského múzea

Výrazný podiel na tejto expozícii mal nový režim, ktorý v obnovenom československom štáte zásadne ovplyvňoval aj dianie v kultúre a využíval to vo svoj prospech. Československá kultúrna rada, ako poradný orgán ministerstva školstva a kultúry, vychádzajúc z uznesenia ústredného výboru Komunistickej strany Československa „o prehlbovaní ideologického rastu širokých más nášho ľudu", sa zaoberala aj otázkou funkcie a fungovania krajských a okresných obrazových galérii, ako „jedného z veľmi účinných výchovných prostriedkov". Pod týmto vplyvom sa vedenie múzea rozhodlo vytvoriť stálu obrazáreň, kde v štyroch tematických častiach bolo celkovo 46 umeleckých diel.

Najstaršími dielami boli gotické oltárne tabule z kostola v Liptovskom Mikuláši a z kostolíka v Ludrovej (dnes ich môžu návštevníci vidieť v expozícii sakrálneho umenia). V expozícii nechýbala vzácna sakrálna plastika, ani diela Jozefa Lercha, Petra Michala Bohúňa, Františka Belopotockého, Jozefa Hanulu či Petra Júliusa Kerna.

Z diel mladších umelcov nechýbali zase umelecké výtvory Alojza Fellegiho, Martina Benku, Miloša Alexandra Bazovského, Janka Alexyho či Róberta Dúbravca.

Týmto počinom sa po takmer polstoročí podarilo naplniť počiatočný cieľ zakladateľov Liptovského múzea a priniesť umelecký zážitok čo najväčšej skupine záujemcov.

Autor je historik, pracuje v Liptovskom múzeu v Ružomberku.

O fujaru sa treba starať ako o manželku

Text: Anna Šenkeríková Foto: Fujaristi Rastislav Staš (vľavo) a Ľubomír Lauko so svojimi manželkami. Zdroj - Natália Ťapajnová

Jedným z klenotov nášho národného dedičstva je bezpochyby fujara. Ľudový nástroj, ktorý patril k neodmysliteľnej výbave ovčiarov, má dodnes svojich nadšencov aj na dolnom Liptove.

Pobyt v prírode si bačovia, valasi a pastieri spríjemňovali spievaním ovčiarskych piesní s hudobným sprievodom poväčšine vlastnoručne vyrobených píšťal, trúb či dokonca gájd.

„No najkrajšie zvuky vydávala fujara. Robila sa z chabzdi – bazy. Keď sa ju podarilo dobre urobiť, veru na žiadnom nástroji sa valaským pesničkám nevylúdia také priliehavé tóny. To je opravdivý pastiersky nástroj. Keď zahral valach na píšťalke alebo na fujare, aj ovce sa lepšie pásli. Vtedy sa veru ovce valachov nebáli, lebo vzájomne sa mali radi," porozprával bača Anton Kútnik Holán (1909 – 1996) z Hubovej svojmu rodákovi Karolovi Okáľovi. Ten sa o svoje zápisky podelil s etnologičkou Ivetou Zuskinovou.

V šľapajach starého otca

Tradičná ručná výroba fujary vyžaduje množstvo času, trpezlivosti i manuálnej zručnosti, nevyhnutnými predpokladmi sú aj hudobný sluch a výtvarné vlohy.

Práve zimné mesiace sú ideálnym obdobím na zaobstaranie bazového dreva. „Je to fáza vegetačného pokoja, kedy sa miazga stiahne do koreňov," prezrádza Rastislav Staš, ktorý si výrobou tradičného ovčiarskeho nástroja spestril už nejeden deň.

Inšpiráciu našiel v starom otcovi, ktorého nikdy nepoznal. „Zomrel, keď som mal dva mesiace. Vždy som obdivoval jeho fujary a dušoval sa, že až raz vyrastiem, vyskúšam niečo také vyrobiť aj ja. Keď som sa oženil, postavil dom a pozeral na drevo, čo starký zanechal, konečne som sa na to odhodlal," približuje počiatky svojej záľuby tridsiatnik z Liptovskej Lúžnej.

Pokiaľ sa mu v záhradách a sadoch kamarátov podarí nájsť takmer dvojmetrovú a dostatočne hrubú bazu, poteší sa, že o pár rokov z nej bude krásna fujara v ladení G-dur. Ak natrafí na kratšiu, zhruba 150-centimetrovú, veľkú hlavu si z toho nerobí, veď bude na A-durovú.

Keď si úlovok hrdo odnesie domov, nechá ho v dielni postáť zo dva týždne. Potom prichádza na rad vŕtanie vnútornej dutiny, ktoré prispôsobí druhu ladenia. Následne zalepí a zadrôtuje oba konce, aby drevo nepraskalo a budúce fujary nechá pomaličky schnúť aspoň dva roky.

Z vystúpenia na tohtoročnom Tradičnom krojovanom plese v Liptovskej Lúžnej. Zdroj - Natália Ťapajnová

Spolupráca s manželkou

Ak usúdi, že je drevo pripravené na ďalšie úpravy, dielňa sa na niekoľko dní stane jeho prechodným domovom. „Pustím sa opäť do vŕtania, lebo drevo počas schnutia zmení tvar. Potom ho poriadne obrúsim rašpľou, urobím hlásničku, klátik, rozložím dierky a doladím zvuk. Hneď nato vezmem fujaru domov a ukážem manželke Mirke. Keď je s ňou spokojná ona, tak som spokojný aj ja. Ak sa jej niečo nepáči, nepáči sa ani mne," smeje sa.

Spoločne s manželkou rozmýšľajú aj nad tým, ako ju ozdobiť. Obvykle vychádzajú z pôvodných ľudových vzorov, podľa kresby dreva usúdia, či fujaru namoria, pôjdu do jednoduchšieho alebo honosnejšieho zdobenia. Pokiaľ má byť darovaná, nechýba venovanie alebo osobný odkaz.

Často sa treba prispôsobovať štruktúre dreva, sem-tam sa napríklad pritrafia hrče, čo však netreba brať tragicky. Aj vďaka nim totiž môže vzniknúť unikátny kúsok.

Aby bola každá fujara dokonale hladká, treba ju dôkladne prebrúsiť a zvonka aj zvnútra naniesť prírodný olej. Neskôr nasleduje šelakovanie, ktoré je zo všetkých výrobných krokov najnáročnejšie.

„Ak chcem dosiahnuť menší lesk, šelakujem len trikrát, keď sa má fujara poriadne lesknúť, nanášam štyri až sedem vrstiev," vysvetľuje.

Šelakovanie strieda s olejovaním až dovtedy, kým nedosiahne požadovaný efekt. Následne zviaže koženými remienkami vzduchovod s fujarou a hneď otestuje, aký má nový výtvor zvuk.

Tým sa však práca nekončí. Poriadne preolejovať by sa mala zhruba každý polrok. „Treba sa o ňu starať ako o manželku," usmerňuje Rasťo, ktorý už vytvoril viac ako šesťdesiat fujár.

V dobrom spomína na každý kúsok, ktorý odišiel z jeho dielne. Mimoriadnu radosť má však z mosadzou zdobenej fujary, ktorá vzišla zo štvordňového pobytu v dielni počas uplynulých Vianoc.

Fujaristov celá fúra

Okrem toho, že fujary vyrába, rád si na nich pred väčším obecenstvom aj zahrá. K vystúpeniam ho primäl Ľubomír Lauko, čerstvý člen Spolku slovenských fujerášov.

Na fujare už bezmála šesťdesiatnik z Ružomberka zahral v Egypte, Turecku, Poľsku i Nemecku. „Beriem ju so sebou všade tak, ako aj svoju manželku," usmieva sa.

Na Slovensku sa okrem Vlkolínca, Liptovskej Lúžnej či Partizánskej Ľupče predstavil napríklad aj v Čičmanoch a v obci Korytárky na Podpoľaní, ktoré sa považuje za rodisko fujary. Mnohé vystúpenia absolvoval spoločne s Rasťom.

O svoje umenie sa radi podelia aj na menších akciách – svadbách alebo oslavách. „Takých hlupákov, ktorí chodia zadarmo hrať, je málo. Všetci sa nám čudujú," nestráca dobrú náladu pán Lauko, ktorý k láske k fujare a folklóru vedie aj svojho trojročného vnúčika.

„Fujara je opravdivý pastiersky nástroj. Keď zahral valach na píšťalke alebo na fujare, aj ovce sa lepšie pásli."

Anton Kútnik Holán (1909 – 1996), bača

Fujara je jeho neodlučiteľnou spoločníčkou už desať rokov. „Na Vlkolínci som si postavil dom a povedal som si, že dakedy si možno zahrám za humnami a nakoniec to dopadlo tak, že nielen za humnami, ale kade-tade po svete," priznáva.

„Manželka ma prihlásila na kurz hrania na fujare v Zázrivej, kde som nadviazal mnohé priateľstvá. Jeden z kamarátov mi povedal, že keď sa tomu budem venovať dennodenne a od srdca, dostanem sa do toho. Popri učení som v roku 2012 prvý raz zorganizoval podujatie Fujara znej Vlkolíncom. Jeho deviaty ročník je naplánovaný na 13. júna a návštevníci sa veru majú na čo tešiť," avizuje Ľubomír Lauko.

Prezradil, že akcie by sa malo zúčastniť viac než sto fujaristov, pozvané sú tiež viaceré folklórne súbory z bližšieho i širokého okolia.

Inštitút RK je občianske združenie, ktorého cieľom je rozvoj mesta Ružomberok a liptovského regiónu. Účasť Ružomberského magazínu na vianočných trhoch bola realizovaná s podporou Inštitútu RK. Výťažok z príspevkov za nástenný kalendár na rok 2020 pomohol trom konkrétnym rodinám, ktoré to najviac potrebovali. Ďakujeme Vám.

fb.com/institutrk **Robo Kolár** www.institutrk.sk

Nechcem byť lepší ako súper, ale chcem byť lepší, ako som bol včera

Text: Peter Kravčák Foto: Partia jedného ružomberského krúžku Limitless akadémie. Kristián Hajdóci druhý sprava. Zdroj: autor.

Michal Barbier z Liptovského Mikuláša je niekoľkonásobným majstrom sveta, Slovenska a už aj Európy vo fitness. V začiatkoch cesty úspešného športovca však boli celkom iné športy - parkúr, freeruning a kalistenika. Akadémiu na ich trénovanie otvoril aj v Ružomberku.

Keď mal dvanásť rokov, začal na pieskovisku skúšať prvé skoky, premety a saltá. Prostredníctvom internetových videí objavoval čoraz bohatší svet športu zvaného parkúr a tak svojpomocne zdokonaľoval jednotlivé akrobatické kúsky.

„Chodil som aj do Ružomberka, kde som poznal Kristiána Hajdóciho, ale aj ďalších, a pri Mauzóleu Andreja Hlinku sme často trénovali, skúšali rôzne variácie," spomína na desať rokov staré začiatky Michal Barbier.

Trénujú v Sokolovni

Parkúr vznikol vo Francúzsku a jeho cieľom je čo najrýchlejšie prekonať, len s pomocou vlastného tela, prirodzené prekážky. Preto možno občas vidíte mladých ľudí na ulici preskakovať zábradlia, lavičky či schody. Šport vyžadujúci si priam dokonalú gymnastickú prípravu je aj oficiálne registrovaný – práve pod Svetovou gymnastickou federáciou. Dokonca v Tokiu bude na letnej olympiáde parkúr v úlohe šou športu.

„Moje tréningy vonku nasledovalo čoraz viac mladých ľudí z mesta, ktorým sa to páčilo a chceli, aby som ich to tiež naučil. Potom ma oslovili aj ich rodičia, či by som nechcel oficiálne trénovať, a tak som založil klub," hovorí Michal o roku 2016 a Limitless Akadémii.

Pred rokom svoj koncept rozšíril aj do Ružomberka. Stále jedného z mála tuzemských miest, kde sa dá organizovaný parkúr trénovať pod dozorom profesionálov.

„Máme vypracovaný systematický koncept tréningov v dvoch úrovniach. Prvá je pre začiatočníkov a druhá pre pokročilých. Tak sme rozdelení aj v jednotlivých tréningových skupinách," popisuje spôsob tréningov, ktoré bývajú v ružomberskej Sokolovni dvakrát týždenne. Vedie ich práve Barbierov kamarát a teraz už aj kolega Kristián Hajdóci.

„Fyzicky aj mentálne je parkúr podobne náročný šport ako gymnastika, ale pravidlá tu nie sú také prísne. Skôr ide o šou efekt, ktorý by ste pri vystúpení mali urobiť. Nielen prekonať prekážku, ale dokázať to aj s nejakým efektom – otočkou, letieť bokom, dole hlavou a podobne," vysvetľuje princípy súťažného parkúru a najmä odvážnejšieho freeruningu v porovnaní s gymnastikou Kristián Hajdóci.

Dospelí sa ostýchajú

Tretím z radu športov, ktoré chalani rozvíjajú, je kalistenika. „Jej zmyslom je prekonávať bariéry vlastného tela. Ovládať telo a cvičiť s ním len prostredníctvom vlastnej váhy, čo je dnes jedno z najpopulárnejších cvičení," vysvetľuje kondičný tréner Hajdóci.

V Ružomberku k cvičeniam za rok pričuchlo už 40 detí. Dospelí sa zatiaľ ostýchajú v konkurencii mladých začať, no podľa trénerov existuje aj možnosť individuálnej prípravy. Deti berú od ôsmich rokov, v Mikuláši otvorili kurz pre 4 – 6-ročných.

„Okrem fyzických schopností, ktoré si zdokonaľujeme a potrebujeme ich aj do budúcna, aby sme boli zdraví a vitálni, tak cvičením zlepšujeme aj mentálne schopnosti. Budujeme disciplínu, tímového a športového ducha, a to sú všetko prednosti, ktoré každé dieťa potrebuje. Nejde o súťaživosť v zmysle poraziť súpera, ale prekonať sám seba a byť každým dňom lepší," uzatvára Michal Barbier.

Robo Kolár

NEZABUDNIME (Parlamentné voľby)

Rozmýšľal som, ako sa vám v tejto súvislosti prihovoriť. Úplne náhodou som sa pred pár dňami dostal k textu od svetoznámeho talianskeho spisovateľa Umberta Eca s názvom Večný fašizmus.

Umberto Eco sa narodil v roku 1932 a vyrastal vo vtedy fašistickom Taliansku. Spomína, ako až po oslobodení Talianska, na konci druhej svetovej vojny, pochopil význam slova diktatúra a význam slova sloboda. Súhlasím s ním a s jeho tvrdením, že až pochopením týchto slov sa stanete slobodným človekom.

Fašizmus, ako totalitný režim, označuje veľa aspektov. Fašizmus je tradicionalistický, nacionalistický, závistlivý. Fašizmus je rasistický, je elitársky a neznesie kritiku. Fašizmus je homofóbny. Fašizmus je stále nablízku. Fašizmus sa môže vrátiť v tých najnevinnejších prevlekoch.

Našou povinnosťou je odhaľovať ho a ukazovať na všetky jeho nové formy. Každý deň a na každom mieste sveta. Musíme zostať ostražití, nedovoľme, aby bol zmysel slov diktatúra a sloboda znovu zabudnutý.

O pár dní budeme mať možnosť a výnimočnú príležitosť prejaviť svoju vôľu a svoj názor tým, že pôjdeme voliť v parlamentných voľbách.

NEZABUDNIME, a využime toto právo!

Na tomto mieste môže byť Vaša reklama
Píšte na: **inzercia@rmagazin.sk**

Ešte viac
skvelého čítania na
rmagazin.sk

Sme aj na facebooku:
facebook.com/ruzombersky.magazin
Aj na instagrame:
instagram.com/ruzomberskymagazin/

Ďalšie číslo Ružomberského magazínu vyjde **19. 03. 2020**.

Silné regióny,
silný štát

Milan
2 MAJERSKÝ
podpredseda KDH
predseda PSK

www.milanmajersky.sk

Objednávateľ: Kresťanskodemokratické hnutie, Šafárikovo námestie 4, Bratislava 81102, IČO: 00586846
Dodávateľ: R PRESS s.r.o., Maďarova 1/A 034 01 Ružomberok, IČO: 51058316

KDH 15

Blízko pri človeku,
verný hodnotám

Marián
12 ČAUČÍK
riaditeľ Dobrej noviny

www.caucik.eu